זון אויפגאנג — 5.22.
זון אונטערגאנג — 7.40.

די איינציקע אידישע צייטונג אין מערב קאנאדע פטאבלירט אין 1910 דערשיינט

יעדן טאג

אידישע וואָרט

THE ISRAELITE PRESS

THE GATEWAY OF THE WEST

וועטער: טייל־ווילן וואלקנדיק און קיל

The Only Jewish Newspaper in Western Canada Established 1910. Published DAILY

Vol. 20, No. 165, Winnipeg, Tues. Aug. 19, 1930. Published daily except Saturday and Sunday. דערשיינט יעדן טאג חוץ שבת און זונטאג

דינסטאג כה אב, תר"ץ.

2 רזמענישע אנטיסעמיטישע פירער ארעסטירט

יונג מעדיסין־העטער פארליבט פארל, פאר־שוואונדן מיט א יאר צוריק, געפונען טויט אין אן אוטאמאביל אין די בערג

קערפערס זיינען געלעגן א יאר צייט אין אוטאמאביל וואס איז פארוואקסן מיט גראס. — מיידל איז געווען אינגאנצן פופצן יאר אלט

מעדיסין־העט, אלטא., אווג. 19. — מיט א יאר צוריק איז דער געגנט פון סיפרעס הילס אויפגערודערט געווארן פון דער פארשווינדונג פון דער יונגער, שיי־נער מיני שטורם, וועלכע איז געווען 15 יאר אלט, צוזאמען מיט א בחור מיט'ן נאמען אדאם סניידער. דאס פארל איז פון דאן אן שפורלאז פארשוואונדן געווארן, און דער עולם איז געווען אונטער'ן איינ־דרוק, אז זיי זיינען אנטלאפן אין חתונה נעהאט.

איצט איז אנטדעקט געווארן דורך א צופאל, אז די געשיכטע האט זיך געגעבן דיקט א סך טראגישער פון דעם. דאס האט אזוי־נאמער רייטער, ארומדרייי־ענדיק זיך אין די בערג פונ'ם געגנט, האט באמערקט אין א קליינעם טאל א פאר־דעכטיקטן קענגשטאנד. ער איז צוגעפאר־נאענט, און ער האט דערזעען אן אוטאָ־מאביל, פארשאוועדט, מיט פארפוילטע "דאינינג בארדס" און פארוואקסן מיט גראס. אינ'ם אוטאמאביל זיינען געווען די טויטע קערפערס פונ'ם פארשוואונדענעם מיט א יאר צוריק פארל.

די קערפערס, האלב צעפאלן, זיינען גע־ווען ארומגענומען. א צעטעלע, אינ'ם מיידלס האנטשריפט, אפגעבליאקעוועט פונ'ם וועטער, איז געווען אין אוטאמאָ־ביל, און האט זיך געליעזען: "מיר זיי־נען גליקלאך ביז'ן לעצטן מאמענט".

עס איז געווען קלאר: דאס פארל איז באנאנגען זעלבסטמארד דורך פארגיפטונג.

קיין ארבעט פאר דרויסנדיקע האר־וועסטערס אין די פריירים

לויט א באריכט פון דזשיימס נעיס, באאמטער פון דעם רעגירונגס "עמפלאי־עמענט אפיס", נויטיקן זיך ניט די פאר־מערס פון מאניטאבא, סאסקעטשעוואן און אלבערטא אין קיין ארבעטער הענט פאר זייער שניט אויף די תבואה פעלדער.

אלע פארמערס אין אלע דיסטריקטן אין די פריירי פראווינצן האבן געגעבן ארבע־טער הענט אראפצונעמען זייערע תבואות פון זייערע פעלדער, און א סך ארבעטס־לאזע געפינען זיך נאך אין די שטעט און שטעטלאך אין מערב קאנאדע.

עס קאן מעגלאך זיין אז שפעטער צו ווען עס וועט זיך אנפאנגען דאס דרעשן וועלן זיך פארדרן מער ארבעטער, אבער מען דיינקט אז מיט די איצטיקע אר־בעטסלאזע וואס געפינען זיך אין מערב קאנאדע וועט מען זיך לייכט קאנען ספראווען מיט דער דאזיקער ארבעט.

——(::)——

צאל טויטע אין איטאליענישער ערדציטערניש. 1,476

רוים, אווג. 19. — לויט א באריכט פון דער פאשיסטישער פארטיי, איז די איצט די פארטיי א מיטגלידערשאפט פון 1,040,508 מענער, 106,756 פרויען און 41,680 אוניווערסיטעט סטודענטן.

פאר דער שפאלטונג אין זייערע רייען, איצט געפינען זיי זיך אונטער דער אויפ־זיכט פון די לינקע פוע"צ. אין משך פון זייער צען יאריקער עקזיסטענץ האבן די שולן פיל אויפגעטאן פאר ארויסרייסן פון דער אסימילאציע א גרויסע צאל ארגענ־טינער אידישע קינדער. א קאמיטעט פון געוועזענע שילער פון די בארוכאוו שולן האבן מיטגעהאלפן ארגאניזירן דעם יוביליי

——(::)——

4 דערשאסן אין מאסק־ווע פאר קאנטר־רעוואלוציע

מאסקווע, אווג. 19. — פיר מענשן, א ספעקולאנט, א קאסירער און צוויי הענדלער, אנגעקלאגט אין קאנטר־רעוואָ־לוציע אין פארבינדונג מיט די אונטער־זוכונגען וועגן באהאלטענע זילבער־געלט, זיינען ארעסטירט און דערשאסן געוואָ־רען.

א סך אנדערע זיינען פאר'משפט גע־ווארן צו פארשיידענע טורמע טערמי־נען, פאר דערמוטיקן די אנזאמלונג פון זילבער־געלט. — וואס די סאוועט רעגי־רונג איז אנטשלאסן אויסצואוואַרצלען.

ניקאלאי טאטו און מ. ערעמיא פארהאלטן אויפ'ן וועג קיין טשערנאוויץ

(ספעצ. טעלעג. צו ד.א.וו. דורך "איטא")

בוקארעסט, אווג. 19 (איטא). — ניקאָ־לאי טאטו און מ. ערעמיא, צוויי נאָטאָ־ריעזע רומעניש אגיטאטאָרן, זיינען ארעסטירט געווארן פון דער טשערנאוויץ צער מאכט אויף דער באן וואס איז גע־נאנגען פון דארנאוואטרא קוין ביסטריצא, לויט א באריכט אין דער צייטונג "רימ־נעאצא".

ערעמיא איז געווען אויף זיין וועג צו דערשיינען פאר'ן פראקוראר אין קימפא־לונג.

עס ווערט אויך באריכטעט, אז קראלל דאנילא, נאך א טרויעריק באריימטער אגי־טאטאָר, איז איצט אויפ'ן וועג קיין בוקא־רעסט.

טעקסי דרייווער שטארבט פון וואונדן וואָס ער האט געקראָגן פון באנדיטן

קאלגארי אלבערטא, אווג. 19. — ערנסט מידווינטער, א טעקסי דרייווער איז דא געכטן געשטארבן פון וואונדן אין "האלי קראס" האספיטאל, וואס ער האט געקראָגן פון פיר באנדיטן.

שבת ביינאכט האבן אים פיר באנדיטן ארויסגענומען פאר א "רייד". ווען זיי זיינען אפגעפארן צווילף מיין דרום פון קאלגארי האבן זיי אים געשאסן, געבונדן און זיי האבן אים אריינגעוואָרפן אין א "ריטש". די פיר באנדיטן זיינען נאך דערווייל פריי.

בריטישע רעגירונג וועט אויסזעצן קעגן באריכט פון מאנדאטן קאמיסיע

וועט אויסדריקן אומצופרידנהייט, למאי קאמיסיע האט מער געגלייבט אידישן באריכט, ווי אירן. — שפאלטונג אין רייען פון אראבישע פירער — אראבישע סטודענטן באשליסן צו סטרייק. קען אין סימפאטיע מיט אויסגעשלאסענע חברים

(ספעציעלע טעלעגראמע צו "דאס אידישע וואָרט" פון "איטא")

לאנדאן, אווג. 19 (איטא). — עס ווערט באקאנט, איז אין די בריטישע אבסרוואָ־דאטן קאמיסיע איבער אריך־ישראל, וואס ווערן דערווארטעט צו פארעפנטלאכט ווערן דעם דאנערשטאג, — קריטיקירט די בריטישע רעגירונג די קאמיסיע פאר איר ארויסציינג אין געוויסע פונקטן מער צוטרוי צו דעם אידישן מעמאָראנדום, ווי אין די דערקלערונגען פון דער בריטישער רעגירונג.

עס ווערט דארט אויך אויפגעוואָרפן דער מאנדאטן קאמיסיע וואָס זי האט ניט געשיינקט די געהעריקע אויפמערקזאמ־קייט צו דעם שאן באריכט, מיט א גרויסן טייל פון וועלכן די בריטישע רעגירונג האט איינגעשטימט.

ערנסטע רייבונגען צווישן אראָ־בישע פירער

ירושלים, אווג. 19 (איטא). — א קרי־זיס אין די רייען פון די אראבישע פירער איז ארויסגערופן געווארן מיט דער פלוצ־לומדיקער אפזאגונג פון אוני אבדול האדי פונ'ם אמט פון ראטנעבער פונ'ם מוסולי־מאנישן הויכן ראט.

אונים פריינט באמערקן איראָניש, אז דאס איז זיין באלוינונג פאר זיין איבער־גענעבענער ארבעט פאר דער שאן קאמי־סיע, אין דער אראבישער דעלעגאציע און פאר דער כותל מערבי קאמיסיע.

די אורזאך פון זיין אפזאג איז ניט אנגאנסירט געווארן. עס ווערט אבער באר־הויפטעט, אז דער מופטי איז געווארן איי־פערזיכטיק אויף אונים וואסקנדער מאכט און איינפלוס, און האט געוואָלט פון אים פטור ווערן. די פאליטיקער דערווארטן, אז אוני זאל צושטיין צו דער אנטי־מופטי־שער אפאזיציע.

אוני פארבלייבט סעקרעטאר פון דער אראבישער עקזעקוטיווע, און דער סכסוך צווישן די צוויי קערפערשאפטן, וואס אין ביז איצט געהאלטן געווארן אונטער קאָנ־טראָל, קאָן איצט אויף אן אמת'ן אויס־ברעכן.

ירושלים, אווג. 19 (איטא). — א סך פון די אראבישע צייטונגען אין לאנד טרעטן ארויס קעגן דעם גערופענעם סטרייק אווג. 23טן, דעם יאר־טאג פון די פאסיר־רונגען פון לעצטן יאר. דעם מופטיס אר־גאן "דזשאמיא על אראביא", איז אבער פאר דעם סטרייק, און ער רופט אלע אראָ־בער צו דעמאָנסטריר זייער אייניקייט און זייער פארלאנג פאר אומאפהייניגקייט און פרייהייט.

ירושלים, אווג. 19 (איטא). — אויס־רעכענענדיק די שטחים פון די 13 לאנד קניות וואס די אידן האבן געמאכט אין די לעצטע דריי יאר, מיט א סך־הכל פון 100 טויזנט דונאם אינ'ם תול־כרם דיסטריקט, איינשליסנדיק 31 טויזנט דונאם אין וואָ־די־האוואריע, — פארראמט די אראבישע צייטונג "על כרמל" די אראבישע שאפט, "וועלכע איז אזוי פארנומען מיט אויסטיילן כבודים צו די אזוי גערופענע פירער, אז זי פארגעסט אזא וויכטיקע זאך ווי די אידישע לאנד קניות".

אראבישע סטודענטן באשליסן צו סטרייקן

ירושלים, אווג. 19 (איטא). — א קאנ־פערענץ פון אראבישע סטודענטן האט באשלאסן אויפצופארדערן אלע שילער פון די רעגירונגס שולן ניט צוריקצוקערן זיך צו די קלאסן ביים אנהויב פונ'ם נייעם לערן־יאר, ביז דער רעגירונגס אראבישער קאלעדוש וועט אריינגעמען צוריק די אבדע אראבישע סטודענטן, אויסגעשלאסן פאר סטרייקן אין דעם טאג פון דער הינריכ־טונג פון די דריי אראבער.

פראגראם פראגע בא־טראכט פון שול קאנפערענץ

סיראקיוז, נ. י., אווג. 19. — דער גאנ־צער טאג אויף דער פארבאנד שולן קאנ־ווענשאן נעכטן איז געווען פארנומען מיט דיסקוסיעס וועגן דעם שול פראגראם, און מיט דער פראגע, אין וועלכן דארפן די קינדער גראדואירן. ש. שאפירא האָט גערעדט וועגן דעם פראגראם, און ש. ווייסמאן — וועגן דער גראדואירונג פראגע.

ל. סיגל האט באנריכט די קאָנווענשאָן אינ'ם נאמען פון דעם אידיש־נאציאנאלן ארבעטער פארבאנד, פארזיכערנדיק די פולסטע פארבאנד שטיצע, סיי מאראלישע און סיי פינאנציעלע.

א סך אינטערעסאנטע רעזאלוציעס וועלן פארהאנדלט ווערן פון דער קאָנווענ־שאָן.

——(::)——

האָנל צעשעדיקט תבו־אות אין אלבערטא

עדמאָנטאָן, אלט., אווג. 19. — איינער פון די שרעקלאכסטע האגלען און שטור־רעמס אין דער געשיכטע פון דעם דיסט־ריקט צווישן וועגרעוויל און א פונקט נאר־איסט רייענפורלי, האט זיך דורכ־געטראָגן נעכטן אינדערפרי און האט אויסגעהאָגלט די תבואות אויף א פאס פון פערציק מייל די לענג און דריי מייל די ברייט.

דער דאזיקער דיסטריקט איז פארהעל־טענסעיק ניי און די קאמוניקאציע באַ־זיצונגען זיינען נאָך ניט גוט איינגע־שטעלט געווארן און דערפאר איז עס ניט לייכט פעסטצושטעלן גענוי ווי גרויס דער פארלוסט איז. אויף וויפיל עס איז אבער באקאנט, האט דער האגל אנגעטאָן שאדן אויף הונדערט פראָצענט, אין כמעט אלע פאלן. זייער ווייניק פארמערס האבן גע־האט זייערע תבואות פאַרזיכערט קעגן האגל.

גרויס בריזיל פארכאפט ארום בוירדס היל

די פאליציי האט ארעסטירט מייק שקאלני אין פארבינדונג מיט א גרויסן בריזיל וואס ס'איז איר געלונגען צו אנט־דעקן פיר מייל פונ'ם גאלף־קורס פון בוירדס היל, ניט ווייט פון ווינ'יפעג.

שקאלני איז ארעסטירט געווארן, נאכ־דעם ווי א טראָק געלאדן מיט צוקער, הויזען און קוקרוזע, וועלכן ער האט גע־לאָט האבן געטריבן, איז פארהאלטן גע־ווארן. די פאליציי האט געפונען דאס בריזיל ניט ווייט פונ'ם אָרט וואו דער טראָק איז פארהאלטן געווארן.

——(::)——

ציון יאריקע יוביליי פון אידי־שער שול אָרגאניזאציע גע־פייערט אין ארגענטינע

בוענאס־איירעס, אווג. 19 (איטא). — די אידישע ארבעטער שול, אויפ'ן נאמען פון ב. באָרוכאוו, פייערן איצט דעם צען יאריקן יוביליי פון זייער עקזיסטענץ.

אין בוענאס איירעס זיינען איצט פאַ־ראן פינף אזעלכע שולן און א צאָל געפי־נען זיך אויף דער פראָווינץ. די שולן זיי־נען גערינדעט געווארן פון די פועלי־ציון פארטייען, און ווייניק פארמערס האבן גע־האט זייערע תבואות פאַרזיכערט קעגן האגל.

נעזעלשאפטלאכער קאלענדאר

דינסטאג, אווגוסט 19

ערשטער "באָרד מיטינג" פון כנסת־ישראל סיסטערהוד 8.30 נ.מ., אין ת"ת.

פרייטאג, אגוסט 22

רייכע פראגראם ביי גראנדיעזן יוגנט־לאכן ליטעראריש־מוזיקאלישן אוו., 8.30 אוונט, אין ציון זאל. אויפזיכט: "הנוער העובד". איינטריט פריי.

——(::)——

טעג־טאג סעפטעמבער 14טן

אין צוזאמענהאנג מיט דער פראָקלאמי־רונג פונ'ם חודש קאמפיין פאר'ן הנוער העובד אין א"י, האט דער קאמיטעט אויף זיין לעצטער זיצונג באשלאסן דורכצופירן א טעג־טאג זונטאג, דעם 14טן סעפטעמ־בער. פריינטלאכע ארגאניזאציעס ווערן געבעטן צו האלטן דעם ראטום פריי.

הינער לופט־פליערי סטודענט געטויט אין עראָפלאן ברוך

אטא דרעיל, 26 יאר אלט, סטודענט פון אוויאציע אינ'ם ווינ'יפעג פליר־קלוב, איז לעצטן אונטן געטויט געווארן אין אן עראָ־פלאן אונגלייק.

מר. דרעיל האט זיך געלערנט פליען אויף אן עראָפלאן, און ערשט מיט צוויי טעג פריער האט ער דורכגעמאכט זיין לעצטן עקזאמען פאר סאלא פליען. לעצטן אוונט איז ער ארויסגעפליגן אויף דעם עראָפלאן וואס באלאנגט צום קלוב, אויף א שפאציר. ער האט געפרואווט מאכן א "ספין", א זאך וואס איז נאך ניט געווען פאר זיינע כחות. ער האט דאן פארלאָרן דעם קאנטראָל איבער'ן עראָפלאן, און ער איז ארויסגעפאלן פון דער מאשין, איידער מען איז צוגעלאָפן צו אים האט מען אים שוין געפונען א טויטן.

דער פארשטארבענער איז געווען אין ווינ'יפעג פאר די לעצטע פאר חדשים, און האט דא בלוין געלערנט זיך פליען. ער האט איבערגעלאָזן אלטערן אין דענמארק, און א ברודער אין טשאטהאם, אנט.

גאנדי שטימט איין אָפּצושטעלן דעם פאסיוון קאמף קעגן ענגלאנד אויף געוויסע באדינונגען

לאנדאן, אווג. 19. — נאך א באראטונג מיט די אנדערע אינדישע פירער אין זיין צעל אין טורמע האט מאהאטמא גאנדי אפגעשיקט צו לארד אירווין, וויצע־קעניג פון אינדיע, זיין אנבאט צוריקצוציען זיך פונ'ם פאסיוון קאמף קעגן ענגלאנד, אויף געוויסע באדינונגען.

גאנדי זאגט, אז ער וויים גוט, אז צוליב דער אפאציע פון די קאנסערוואטיוון און די ליבעראלן וועט די אינדא־בריטישע קאנפערענץ אין לאנדאן ניט קאנען אנגע־מען דעם פלאן פון האום־רול פאר אינדיע. ער פארלאנגט דערפאר, אז די בריטישע ארבעטער רעגירונג און דער וויצע־קעניג זאלן דערקלערן, אז זיי שטעלן זיך פאר זייער וויטערדיקן צייל פון פולן דאמיני־אָן סטאטוס פאר אינדיע, און ווען די רע־גירונג זאל צו דעם דערקלערן א פולא אנ־נעסטיע פאר אלע פאליטישע געפאנגענע, דאן שטימט ער איין צוריקצורופן דעם אומגעהארכזאמקייט קאמפיין.

גאנדי פארלאנגט אבער, אז דאס פאר־שפרעכן זאל ניט זיין פון א פערזענלאכן כאראקטער, נאר זאל זיין א דערקלערונג פון דער רעגירונג פאליטיק.

די בריטישע ארבעטער פארטיי איז פארפליכטעט מיט איר פראגראם, צו א דאמיניאָן סטאטוס פאר אינדיע. זאל אבער די רעגירונג דערפילן גאנדיס פאר־לאנג, וועט דאס אלצאיינס ארויסרופן א "שטורעם פון פראטעסטן פון די קאנסער־וואטיוון און פון די ליבעראלן, און קאן פירן צום פאל פון דער רעגירונג אן צו נייע וואלן.

"די מאראנען פון פארטוגאל"

א סעריע פון העכסט אינטערעסאנטע אויסצוגן פון דעם באריימטן בוך פון דר. ערנפריד (שטאקהאלמער ראבינער) "צווישן מזרח און מערב" ספעציעל אי־בערגעזעצט פאר "דאס אידישע וואָרט"

— פון —
ק. בראָקער

הויבט זיך אן דרוקן

היינט אין ד. א. וו.

און וועט זיך דרוקן פאר 4—5 טעג

קאראלס קאָראָנאציע אָפּגעלייגט, ווייל די קעניגן איז ניט צופרידן

בוקארעסט, אווג. 19. — קעניג קאָ־ראלס פלעגער פאר א גרויסער פייערלא־כער קאָראָנאציע דעם הארבסט וועלן ניט דורכגעפירט ווערן. עס ווערט איצט אָפּ־ציעל אנאנסירט, אז אנשטאט אקטאָבער 15טן, ווען די קאָראָנאציע האט געזאָלט פארקומען, איז די צערעמאָניע אָפּגעלייגט געווארן אויף פרילינג, 1931.

קיין דערקלערונג וועגן דעם אָפּלייג ווערט ניט געגעבן, אויסער דעם, אז דאס וגערט געטאָן צוליב פערזענלאכע, אזוי גוט ווי פאליטישע און עקאָנאמישע סבות. דער איינדרוק דאָ איז אבער, אז די הויפט סבה איז דא דאס, וואס די קעניגן דאמיניאָן סטאטוס פאר אינדיע. זאל אבער די רעגירונג דערפילן גאנדיס פאר־לאנג, וועט דאס אלצאיינס ארויסרופן א "שטורעם פון פראטעסטן פון די קאנסער־וואטיוון און פון די ליבעראלן, און קאן פירן צום פאל פון דער רעגירונג אן צו נייע וואלן.

נאנקינער רעגירונג דערציילט וועגן גרויסע זינען איבער רעבעלן

נאנקין, אווג. 19. — די נאציאנאליס־טישע רעגירונג אנגסירט גרויסע זינען אויף דל שלאכטפעלדער קעגן די רעבעל ארמייען פון צפון כינע. אין די הויכע רעגירונגס קרייזן זאגט מען שוין אפילו פאראויס, אז צום בירגער־קריג וועט באלד נעמען א סוף מיט א פולן זיג פאר דער רעגירונג.

די אפטימיסטישע שטימונג איז א רע־זולטאט פון דעם זיג פון די רעגירונגס ארמייען, וואס האבן פארכאפט צוריק פון די רעבעלן די שטאט טסינאן, הויפט־שטאט פון דער שאנטונג פראָווינץ, און פון דעם באריכט פון האנאן, אז די צפון ארמייען האלטן זיך אין צוריקצין פון דארטן.

מיט דער שטאט טסינאן, באהויפטעט די רעגירונג, האבן אירע ארמייען פאר־כאפט 30 טויזנט ביקסן, 130 פעלד־קא־נאנען און דריי עראָפלאנען. נאָכ'ן זיג ביי טסינאן, האט פרעזידענט קאי־שעק גלייך ארויסגעשיקט עראָפלאנען קיין האָ־נאן קעגן די רעבעלן.

די רעגירונג אנאנסירט אויך, אז זי האט באפיילן אן אפענסיווע קעגן טשענג טשאו, א וויכטיקע שטאט צו מערב פון קאיפענג.

טראָכאָמא איז שטארק פארשפרייט צווישן די מענאָניטן אין מאניטאָבא באריכטעט דאָקטאָר

א באריכט פון דר. פ. וו. דזשעקסאן, דירעקטאר פון מאניטאבער דעפארטמענט צו פארהיטן פון קראנקהייטן, פאר דער דר. א. ה. בורוס קאמיסיע, אין דער לע־גיסלאטור געביידע, צייגט, אז די אנשטע־דיקע אויגן קראנקהייט, טראכאמא, איז שטארק פארשפרייט צווישן די מענאניטן אין דרום־מזרח מאניטאבא.

אן אונטערזוכונג פונ'ם געווונטהייט דע־פארטמענט, ווי דער דאָקטאר דערציילט, האט געוויזן, אז נאנצע צען פראצענט פון דער באפעלקערונג פון די מענאניטן קאָ־לאניעס ליידען פון טראכאמא. דאס איז אן אנשטעקטיקע קראנקהייט, וועלכע, ווען זי ווערט פארלאָזן, פארורזאכט אפט בלינדקייט.

פון 7,900 מענאניטן־וואס זיינען אונ־טערגעזוכט געווארן, דערקלערט דער דאָק־טאר, ליידן 713 פון טראכאמא. 1,113 ליידן אן אנדערע אויגן פעלערן, און גוי־טיקן זיך אין באהאנדלונג.

דר. בורוס קאמיסיע מאכט איצט אן איינספארשונג וועגן דער לאגע פון די בלינ־דע און וועגן דעם וואס קאָן געטאן ווערן צו פארלייכטערן זייער גורל.

דר. דזשעקסאן האט דערקלערט, אז דער פראָווינציעלער געזונטהייס דעפארטמענט איז אנטשלאסן באקעמפן די פארשפריי־טונג פון טראכאמא, גרינדנדיק קליניקס אין די געגנטן, וואו די קראנקהייט איז פארשפרייט.

——(::)——

פאשיסטישע פארטיי ציילט איבער א מי־ליאָן מיטגלידער

רוים, אווג. 19. — לויט א באריכט פון דער פאשיסטישער פארטיי, ציילט איצט די פארטיי א מיטגליד־ערשאפט פון 1,040,508 מענער, 106,756 פרויען און 41,680 אוניווערסיטעט סטודענטן.

פאר דער פארטיי זיינען אויך דא 21,055 יונגע פאשיסטישע מיידלאך, און 1,816 אוניווערסיטעט פראפעסאָרן.

אינ'ם באריכט ווערט צוגעגעבן, אז 150 טויזנט קינדער ווערן באזארגט דעם זומער אין די פאשיסטישע זומער קאָ־לאניעס.

דר. מארטין בובער באשטימט פראָפעסאָר פון רעליגיעזער ווי־סנשאפט אין פראנקפורטער אוניווערסיטעט

בערלין, אווג. 19 (איטא). — דר. מאר־טין בובער, דער אינטערנאציאנאל באַ־וואוסטער אידישער געלערנטער און פילאָ־זאָף, איז באשטימט געווארן אלס פראָפעס־סאר פון רעליגיעזע וויסנשאפטן אין פראנקפורטער אוניווערסיטעט, אין דא באקאנט געווארן.

נאנקינער רעגירונג דערציילט וועגן גרויסע זינען איבער רעבעלן

נאנקין, אווג. 19. — די נאציאָנאליס־טישע רעגירונג אנגסירט גרויסע זינען אויף דל שלאכטפעלדער קעגן די רעבעל ארמייען פון צפון כינע. אין די הויכע רעגירונגס קרייזן זאגט מען שוין אפילו פאראויס, אז צום בירגער־קריג וועט באלד נעמען א סוף מיט א פולן זיג פאר דער רעגירונג.

די אפטימיסטישע שטימונג איז א רע־זולטאט פון דעם זיג פון די רעגירונגס ארמייען, וואס האבן פארכאפט צוריק פון די רעבעלן די שטאט טסינאן, הויפט־שטאט פון דער שאנטונג פראָווינץ, און פון דעם באריכט פון האנאן, אז די צפון

ראס

THE GATEWAY OF THE WEST

The Only Jewish Newspaper in Western Canada Established 1910. Published DAILY

Vol. 20, No. 165, Winnipeg, Tues. Aug. 19, 1930. Published daily except Saturday and Sunday.

THE ISRAELITE PRESS

אנב - אורחא

פון מארק

מען שמייסט אידן!

אידן שמייסן אלע.

וועגן שונאים איז דאך אפגערעדט: זיי טוען עס מיט סאדיסטישן פארגעניגן און מיט אזא רציחה, אז דארט וואו זיי לייגן אוועק א האנט זאל שוין מער קיין גראז ניט וואקסן.

אבער ווי עס איז דער שטיינער מיט א יתום, שמייסן אונז אויך גוטע פריינט,— פעטערס, מומעס, קרובים און סתם גוטע און פרומע לייט, וואס רעכענען עס פאר א מצוה ארייצוצימבלען מצוות און מע־שים טובים אין דעם יתום, נעבאך . . .

אמאל האבן אונז מיט פייערדיקע ריי־טער געשמיסן אונזערע אייגענע נביאים. היינט צימבלען אונז אריין, לויט זייערע שוואכע כחות, להבדיל אלף הבדלות, אונ־זערע מאדערנע זשורנאליסטן, מוסר־זאָ־גער, פעליעטאניסטן, און ווער ניט!

* * *

און אזוי האט איבער אונזער גאנצן פראָנט געמאכט אן אטאקע אונזער פריינט, איזידאר איש־הורוויץ (אין "דאס אידי־שע וואָרט" נעכטן, אינ'ם ארטיקל "פאר־שייערענע נאטורן").

נו, איז די מייסטע שמיץ, מוז איך זאגן, האבן מיר כשר פארדיגט, — אפילו דאס שמיץ, וועלכע דער רעדאקטאר האט, ווי מיר זעט אויס, צוליב טאקטישע טעמים, געמאכט מילדער, אונטערלייגנדיק א קי־שעלע . . .

איך מוז מודה זיין, אז איך ציטער אויף אריין אונזער פאלק ישראל אין א שוואכן פונקט פון־צייט צו־צייט, אז אלע טוען עס, בין איך אויך א פעטער, און טו אויף מיין חוב צום יתום . . .

אבער איך טו עס מיט רחמנות. איך גיב די שמיץ אין "אינסטאלמענטס", צו בים־לאך, — עס זאל עס לייכטער קאנען פאר־טראגן.

אבער פריינט איש־הורוויץ האט זיך פארנומען אריינצוטיילן אלע שמיץ אויף אמאל, און טאקע על חטא שחטאנו און על חטא שלא חטאנו.

דארף מען דאך האבן א הארץ פון א טאטער, — און איך מוז זיך שוין אייר־שטעלן פאר אונזערע אידן!

* * *

איך האב דוקא ניט מורא פאר דעם, טאָ־מער וועט חלילה אן אנטיסעמיט דורכ־לייענען דעם דאזיקן ארטיקל, און וועט דאן זאגן: "אהא, איר זעט, אידן אליין גיבן צו אז זיי זיינען אזעלכע־און־אזעל־כע".

מיין כלל איז, אז פאר אנטיסעמיטן האבן מיר ניט וואס מורא צו האבן, ווייל זיי וועלן אלצאיינס שלאגן, ווען נאר זיי וועלן האבן די געלעגנהייט דאס צו טאָן.

יערנפאלס האבן מיר ניט וואס צו זוכן אויספייגען זיך פאר זיי, סיידן זיי אויף צופוקעניש: ווייל וואס פייגער מיר זיי־נען, אליין מעד ברענען אין זיי די רציחה.

אבער פאר אונז אליין איז עס שוין צו־פיל אויף איין מאל. איר ווייסט דאך, אז מען האלט א אינגל אין איין איינשמועסן אז ער איז א לא־יוצלח אויף אלע געביטן, וועט ער עס אנהויבן גלויבן און וועט שוין במילא קיינמאל קיין לייט ניט ווערן . . .

* * *

איינגנטלאך זיינען די אלע חסרונות וואס פריינט איש־הורוויץ רעכנט אויס, ניט קיין ספעציפיש אידישע חסרונות.

נעמט, למשל, די פראגע פון אופפינקט־לאכקייט אין צייטן, — דאס איז א רו־סישער שטריך אפשר מער, ווי א אידי־שער.

אדער נעמט די נויגונג פון די אידן צו דעמאָנסטראציע, צו טומלדיקייט, צו הוי־כע אויסדרוק פון געפילן, — דאס איז כאראקטעריסטיש פאר אלע פעלקער מיט ווארימען דרום בלוט אין זייערע־אדערען. די איטאליענער, למשל, ריידן פונקט ווי די אידן מיט די הענט און זיי־נען אפשר נאך טומלדיקער ווי די אידן.

אבער ווען איר רעכנט אויס אזויפיל אידישע חסרונות אין איין אטעם, דאן ווערט עס זייער אן איינדרוקספולער סך־הכל, און עס זעט אויס, אז אלץ וואס מיר האבן געטאָן, איז וואס מיר האבן איבער־גענומען די חסרונות פון אלע פעלקער...

* * *

אין דער אמת'ן זיינען א סך פון די חסרונות אויסגערעכנט אינ'ם ארטיקל ניט קיין גרונט־חסרונות.

די אידן אין איטאליע, למשל, וועט קיינמאל ניט ארויף אויפ'ן זינען, אז אזא ריידן הויף אדער אויסדריקן הויף פרייד אדער טרויער, איז א חסרון.

א איד אין רוסלאנד נעמט אן פאר גאנץ נארמאל צו זיין ניט פינקטלאך אין צייט.

ס'איז בלוין א פראגע פון סביבה. דא אין לאנד, מיט אנדערע מנהגים און אנדערע "סטאנדארדס" זעט דאס אויס פאר גוואלדיקע חסרונות.

ס'איז אזוי בלוין א פראגע פון צופאסן זיך צו דער סביבה, — און, זייט זיכער, אז עס וועט לאנג ניט נעמען און אידן וועלן זיך צופאסן.

* * *

עס איז אבער נאך א גרויסע פראגע, אויב אט די צופאסונג וועט אונז אין אלע פאלן טאָן גוטס.

אין א צאל פאלן קאָן דאס מיינען אפ־זאגן זיך פון זיך אליין, פון דער אייגענער נאטור, און האנדלען אויף א געקינסטלטן אופן.

די אידן וואס קאפירן שטארק די גויים זיינען גאר ניט אזא צוציענדיקער בייי־שפיל. זיי שלאגן אונז זייער אפט אפ דעם חשק צו ענדערן אונזערע מנהגים. ס'איז שוין בעסער זיין נאטירלאך מיט אונזערע חסרונות, ווי צו זיין געקינסטלט לויט זייער מוסטער, מיט די גויאישע מעלות, וואס קלעפן זיך צו זיי — ווי א צילינ־דער הוט צו א קוימען־קערער ביי דער ארבעט.

"די מאראנען פון פארטוגאל"

א סעריע פון העכסט אינטערעסאנטע אויסצוגן פון דעם באריימטן בוך פון דר. ערנפריד (שטאקהאלמער ראבינער) "צווישן מזרח און מערב" ספעציעל אי־בערגעזעצט פאר "דאס אידישע וואָרט"

— פון —
ק. בראָקער

הויבט זיך אן דרוקן

היינט אין ד. א. וו.

און וועט זיך דרוקן פאר 4—5 טעג

THE ISRAELITE PRESS
The only Jewish Newspaper of Western Canada.
אידישע וואָרט
Office and Place of Business: New Israelite Press Bldg., 165 Selkirk Ave. East
Published daily except Saturday and Sunday
ENTERED AS SECOND-CLASS MAIL MATTER AT OTTAWA
Subscription: $6.00 per year.
Est. 1910 Phones: 55 409—52 213
Winnipeg — Manitoba

דער ערשטער פּראַקטישער שריט פון דער נייער רעגירונג

די ערשטע אייפנאבע פון דער נייער רעגירונג פון פרעמיער בענעט, וואָס זי האָט זיך אלזיין אנגעצייכנט, איז צו געפינען א לייזונג צו דער אר־בעטסלאָזיקייט. זי האָט געמאַכט גרויסע הבטחות אין דער הינזיכט אין משך פונ'ם וואלקאמפּיין, און דאָס פאַלק איז באַרעכטיקט צו דערוואַרטן פון איר גוטע רעזולטאטן.

איצט האָט דירעגירונג שוין געמאַכט איר ערשטן פּראַקטישן שריט אין דער הינזיכט. אָבער דאָ איז זי געגאַנגען אויף דער ליניע פונ'ם קלענסטן ווידערשטאַנד, — זי האָט געטאָן דאָס וואָס עס איז איר געווען אמלייכטסטן צו טאָן, — צו באַשריינקען אביסל מער די אימיגראַציע.

וועלכן מיטל קען ארבעטסלאָזיקייט די רעגירונג זאָל ניט אָננעמען, מוז עס אָדער קאָסטן געלט (ווי אין פאַל פון געזעלשאַפטלאַכע ארבעטן), אָדער בארירן געוויסע אינטערעסן פון דער באַפעלקערונג. באַשריינקען אָבער אביסל מער די אימיגראַציע איז זייער לייכט, — אלץ וואָס איז נוי־טיק איז, אז דער אימיגראַציע מיניסטער זאָל אריסגעבן די נייטיקע אינ־סטרוקציעס. קיין פּראָטעסטן פון דער באַפעלקערונג וועלן ניט קומען, — אין אזא צייט פון ארבעטסלאָזיקייט, האָבן אפילו די אימיגראַנטן־פריינט מורא צו זאָגן א גוט וואָרט פאַר אימיגראַנטן.

דער איינציקער חסרון פון דעם דאָזיקן שריט פון דעם נייעם אימי־גראַציע מיניסטער איז בלויז דער, וואָס ער וועט קיין שום ווירקונג ניט האָבן אויף דער ארבעטסלאָזיקייט לאַנג אין לאַנד. אויב דאָס זאָל יאָ ווירקן, קאָן די ווירקונג זיין גראַד אַ פאַרקערטע: צו פאַרשאַרפן די ארבעטסלאָזיקייט, אָדער, אמווייניקסטנס, צו מאַכן שווערער פאַר'ן לאַנד צו באַפרייען זיך פון איר, שוין פשוט דערפאַר, ווייל די באַשריינקונג פון אימיגראַציע באַשריינקט אויך די מעגלאַכקייט צו אנטוויקלען די אינדוסטריע און די נאַטירלאַכע ריישטימער פון לאַנד.

אויב די רעגירונג וויל נאָר ווייזן פאַר'ן פאָלק, אז זי טוט עפּעס צו לייזן די ארבעטסלאָזיקייט, דאַן איז איר שריט בנוגע איינוואַנדערונג א גוטע דעמאָנסטראַציע, וואָס וועט מסתמא מאַכן א גינסטיקן איינדרוק אויף די קורצזיכטיקע עלעמענטן, וואָס זעען אין דער אימיגראַציע דעם קוואַל פון ארבעטסלאָזיקייט. אויב אָבער זי האָט נאָר טאָן עפּעס ממשות'דיקעס קען דער ארבעטסלאָזיקייט, — און זי איז אפנים זיכער, אז זי קאָן עס טאָן, — וועט זי מוזן ארויסווייזן אביסל מער פאַרשטענדעניש צו דער פראַגע . . .

* * * *

ווי עס זעט אָבער אויס, איז כיי דעם נייעם אימיגראַציע מיניסטער, מר. גאָרדאָן, די ארבעטסלאָזיקייט מאַקע איינג באַרבונדן מיט אימיגראַציע, — צי דאָס איז דערפאַר, ווייל די שולד פאַר דער ארבעטסלאָזיקייט דאַרף ארויפגעוואָרפן ווערן אויף דער פריעריקער רעגירונג, וואָס האָט, ווי עס איז באַהויפּטעט געוואָרן אין דער צייט פונ'ם וואַל־קאַמפּיין, אריינגעלאָזן צופיל אימיגראַנטן אין לאַנד. אָדער ער גלויבט מאַקע באַמת, אז אימיגראַנטן פאַר־אורזאַכן ארבעטסלאָזיקייט, אָדער, אמווייניקסטנס, פאַרשאַרפן זי.

יעדנפאַלס אָבער, איז דער אימיגראַציע מיניסטער, ווי ער אנאַ־סירט, אנשטאָלן צו ענדערע די אימיגראַציע געזעצן אזוי, "אז די אימי־גראַנטן זאָלן אין דער צוקונפט מער ניט זיין קיין בייטראָגנדיקער פאַקטאָר צו דער ארבעטסלאָזיקייט". דאָס הייסט, אז ער זאָגט צו נייע אימיגראַציע באַשריינקונגען פון א פּערמאַנענטן כאַראַקטער, ווייל די איצטיקע באַ־שריינקונגען זיינען בלויז צייטווייליקע, אריסגערופן פון דער עקזיסטירנדי־קער ארבעטסלאָזיקייט.

ווי מיר האָבן שוין ביי פאַרשיידענע געלעגנהייטן באַמערקט, איז עס אין אומזין פאַר קאַנאַדע צו פאַרבינדן די ארבעטסלאָזיקייט מיט דער אימי־גראַציע. וועגן אפילו אנזעץ מיינונג, אז אימיגראַציע פאַרגרעסערט די אר־בעטס מעגלאַכקייטן לאַנג אין לאַנד. אויב דאָס זאָל יאָ ווירקן, קאָן די ווירקונג זיין גראַד אַ פאַרקערטע: צו פאַרשאַרפן די ארבעטסלאָזיקייט, אָדער, אמווייניקסטנס, צו מאַכן שווערער פאַר'ן לאַנד צו באַפרייען זיך פון איר, שוין פשוט דערפאַר, ווייל די באַשריינקונג פון אימיגראַציע באַשריינקט אויך די מעגלאַכקייט צו אנטוויקלען די אינדוסטריע און די נאַטירלאַכע ריישטימער פון לאַנד.

אויב די רעגירונג וויל נאָר ווייזן פאַר'ן פאָלק, אז זי טוט עפּעס צו לייזן די ארבעטסלאָזיקייט, דאַן איז איר שריט בנוגע איינוואַנדערונג א גוטע דעמאָנסטראַציע, וואָס וועט מסתמא מאַכן א גינסטיקן איינדרוק אויף די קורצזיכטיקע עלעמענטן, וואָס זעען אין דער אימיגראַציע דעם קוואַל פון ארבעטסלאָזיקייט. אויב אָבער זי האָט נאָר טאָן עפּעס ממשות'דיקעס קען דער ארבעטסלאָזיקייט, — און זי איז באַמת אפנים זיכער, אז זי קאָן עס טאָן, — וועט זי מוזן ארויסווייזן אביסל מער פאַרשטענדעניש צו דער פראַגע . . .

* * * *

ווי עס זעט אָבער אויס, איז כיי דעם נייעם אימיגראַציע מיניסטער, מר. גאָרדאָן, די ארבעטסלאָזיקייט מאַקע איינג באַרבונדן מיט אימיגראַציע, — צי דאָס איז דערפאַר, ווייל די שולד פאַר דער ארבעטסלאָזיקייט דאַרף ארויפגעוואָרפן ווערן אויף דער פריעריקער רעגירונג, וואָס האָט, ווי עס איז באַהויפּטעט געוואָרן אין דער צייט פונ'ם וואַל־קאַמפּיין, אריינגעלאָזן צופיל אימיגראַנטן אין לאַנד. אָדער ער גלויבט מאַקע באַמת, אז אימיגראַנטן פאַר־אורזאַכן ארבעטסלאָזיקייט, אָדער, אמווייניקסטנס, פאַרשאַרפן זי.

יעדנפאַלס אָבער, איז דער אימיגראַציע מיניסטער, ווי ער אנאַ־סירט, אנשטאָלן צו ענדערע די אימיגראַציע געזעצן אזוי, "אז די אימי־גראַנטן זאָלן אין דער צוקונפט מער ניט זיין קיין בייטראָגנדיקער פאַקטאָר צו דער ארבעטסלאָזיקייט". דאָס הייסט, אז ער זאָגט צו נייע אימיגראַציע באַשריינקונגען פון א פּערמאַנענטן כאַראַקטער, ווייל די איצטיקע באַ־שריינקונגען זיינען בלויז צייטווייליקע, אריסגערופן פון דער עקזיסטירנדי־קער ארבעטסלאָזיקייט.

ווי מיר האָבן שוין ביי פאַרשיידענע געלעגנהייטן באַמערקט, איז עס אין אומזין פאַר קאַנאַדע צו פאַרבינדן די ארבעטסלאָזיקייט מיט דער אימי־גראַציע. וועגן אפילו אנזעץ מיינונג, אז אימיגראַציע פאַרגרעסערט די אר־בעטס מעגלאַכקייטן גיכער מער, איידער ווייניקער, ווי קאָ־נאַדע. אין קאַנאַדע איז באַזונדערס ניט שויך צו ריידן וועגן צופיל מענשן, ווען דאָס לאַנד איז אזוי ריזיק און איז אזוי רייך מיט נאַטירלאַכע אוצרות, גענוג אויסצוהאַלטן א באַפעלקערונג וואָס איז א סך מאָל גרעסער ווי די איצטיקע. אגב האָבן די רעגירונגס מיטגלידער בעת'ן קאַמפּיין אליין באַ־טאָנט אַז די רייכקייט מיט נאַטירלאַכע אוצרות, וואָס וואָלט געדאַרפט אוועקשטעלן קאַנאַדע אין א באַזונדערס גינסטיקער לאַגע, ווען אפילו אר־מעטום הערשט ארבעטסלאָזיקייט . . .

אָבער די רעגירונג איז קאַנסיק אונטער'ן איינפלוס פון דער אלגע־מיינער אנטי־אימיגראַנטישער שטימונג אין לאַנד. ניט נאָר ווייל זי די דאָזי־קע שעדלאַכע שטימונג ניט באַקעמפן, נאָר זי קלייבט בעסער אויס צו דער־מוטיקן זי, ווייל זי פאַרלייכטערט איר אויפגאַבע. זי קאָן זיך באַנוצן מיט איר צו "טאָן עפּעס"פאַר דער לייזונג פונ'ם דרינגלאַכן פּראָבלעם אויפ'ן לייכטסטן אופן . . . אזוי האָט אגב אויך געהאַנדלט די פריעריקע רעגירונג, און די איצטיקע רעגירונג גייט בלויז אביסעלע ווייטער אין דער זעלבער ריכטונג.

* * * *

וואָס איז שייך דער אידישער אימיגראַציע, האָט זי ניט געהאַט פיל צו פאַרלירן. די נייע פאַראָרדענונגען פונ'ם אימיגראַציע מיניסטער וועלן אָבער פאַרט ווייטער איינשניידן זיך אין דער קליינער אידישער איינוואַנ־דערונג, באַמש. ביז מיר וועלן קריגן ווייטערדיקע אינפאָרמאַציעס, קאָנען מיר ניט גענוי בשטימען דעם פאַרנעם פונ'ם שאָפן.

די עטלאַכע טויזנט אידישע אימיגראַנטן א יאָר וואָס זיינען ביז איצט אריינגעלאָזן געוואָרן אין לאַנד, האָבן כמעט אויסשליסלאַך באַלאַנגט צו דער קאַטעגאָריע פון נאָענטע קרובים פון קאַנאַדער איינוואוינער, — קינדער, ברידער אן שוועסטער. א קליינע צאָל מיידלאַך איז אויך אריינגעלאָזן גע־וואָרן אין דער קאַטעגאָריע פון הויז־אַרבעטערנס (דינסטן).

די לעצטע קאַטעגאָריע ווערט איצט קאַנטיק אינגאַנצן אויסגעשלאָסן. וואָס איז שייך דער קאַטעגאָריע פון קרובים, זיינען מיר נאָך ניט אויף זיכער אינפאָרמירט. אויב זי ווערט, לויט דער נייער פאַראָרדענונג, באַשריינקט צו בלויז ווייבער אן קינדער פון היגע איינוואוינער, ווי די באַריכטן פון אַטאַוואַ לויטן.

אויב דאָס זאָל זיין אזוי, דאַן וועט דאָס זיין זייער א שווערער קלאַפּ פאַר דער קליינער אידישער אימיגראַציע. דער גרעסטער רוב פון דער אידי־שער איינוואַנדערונג איז לעצטנס באַשטאַנען פון אָט די קרובים, — עלטערן, ברידער און שוועסטער פון היגע אידישע איינוואוינער.

אויב דאָס איז אזוי, דאַן איז דער נייער אימיגראַציע מיניסטער גע־נאָנגען א סך ווייטער. ווי די ערגסטע אימיגראַציע שונאים האָבן געוואונשן, אפילו דער נאָטאַריזער ביישאָפּ לאָיד האָט ניט פאַרלאַנגט, אז דאָס לאַנד זאָל פאַרמאַכט ווערן פאַר נאָענטע קרובים פון די אימיגראַנטן.

ווען דאָס איז אפילו בלויז א צייטווייליקער מיטל, איז דאָס אָבער פאַרט א גרויזאַמער מיטל. דאָס הייסט צערייסן אומ'ברחמנות'דיק פאַמיליעס, און די לאַנע אין לאַנד איז נאָך יעדנפאַלס ניט אזוי קריטיש, אז מען זאָל אַנ־ווענדן אזעלכע עקסטרעמע מיטלען.

די מאַראַנען פון פּאָרטוגאַל

פונ'ם בוך: "צווישן מזרח און מערב" רייזע איינדרוקן פון מ. ערנפּרייז, הויפּט־ראַבינער אין שטאַקהאָלם.
אידיש: ק. וו. בראַקער *)

*) באַמערקונג דער רעדאַקציע: דאָס בוך "צווישן מזרח און מערב", פון וועלכן מיר גיבן איינציקע פראַגמענטן אין דער איבערזעצונג פון אונזער מיטאַרבעטער, ק. בראַקער, איז ערשט מיט א קורצער צייט צוריק דערשינען אין שוועדיש און איז באַלד איבערגעזעצט געוואָרן אין אַלע אייראָפּייאישע שפּראַכן. דאָס בוך האָט אומעטום געמאַכט א גוטן איינדרוק מיט די פּרעכטיקע בילדער פונ'ם אידישן און אַלגעמיינעם לעבן, וואָס וועט דאַרט געשילדערט. מיר האָבן פון דאָס ניי א באַ־וויז, אז מיר קענען נאָך דערוואַרטן א סך גוטע ווערק פונ'ם אַלטן וועטערן פון דע העבראַיאישער ליטעראַטור.

דעם שטאַרקסטן איינדרוק האָט פאַר־טונאַל אויף מיר געמאַכט פונ'ם רעליגי־עזן שטאַנד־פּונקט. דאָרטן האָב איך דער־פילט טיפער, ווי ערגעץ וועז, אז א רייז־זע איבער דעם שפּאַנישן האַלב־אינזל איז איינגטלאַך א רייזע דורך רעליגיעס. דאָרטן איז אומעגלאַך ניט צו באַגרייפן ביז וואָס פאַר א מדרגה האָט דער האַר־טער צוואַמענשטויס צווישן דעם מזרח און מערב אָנגעגעבן א באַזונדערע צורה דעם לעבן פון דער דאָזיקער לענדער און ווי ווייט ער האָט אָנגעגעביסנען דעם ספּר־דישן מענטש, אפילו דעם פון היינטיקע צייטן, מיט א ספּעציעלן שטריך פון עפּעס אומרעאַלעס און אומראַציאָנעלעס.

כ'האָב געהאַט דאָס מעגלאַכקייט דורכ־צושטודירן דעם פּאָרטוגעזישן מאַראַנען פון דער נאָענט. דאָס איז א שרעקלאַך קאַפּיטל פון דער טראַגישער געשיכטע פון דעם אידישן מאַרטירערי, א קאַפּיטל, וואָס איז ביז די לעצטע יאָרן פאַרבליבן פאַרבאָרן פאַר דער אויגן פון דער וועלט, ער איז נאָך ניט פאַרענדיקט. ווי כ'איז באַקאַנט, באַצייכנט מען מיט'ן נאָמען "מאַראַן" די פאַרמאַרגענע אידן, אָדער די כלומר'שטע קריסטן; די אזוי־גערופענע "נייע קריסטן", וועלכע בילדן נאָר לשם פּנים א טייל פון דער קאַטוליישער קיר־כע: אין דער אמת'ן האַלטן זיי זיך פאַרט פאַר אידן און היטן אַז פון דער אימיגראַציע דעם קוואַל פון וויסע אידישע מנהגים. זיי שטאַמען פון די אידן, וועלכע זיינען פאַרטריבן געוואָרן אָדער דערפירט געוואָרן מיט גוואַלט צום שמד אין יאָר 1492 אין שפּאַניען און אין יאָר 1496 אין פּאָרטוגאַל. די דאָזיקע מאַראַנען געהערן ניט בלויז צום עבר, ווי מ'איז געוואוינט צו האַלטן. זיי עקזיסטירן נאָך ביז היינטיקן טאָג אין פאַר טונאַל, און זייער צאָל איז ניט אַז א וויכטיקייט. ביז איצט געפונען זיי זיך נאָך אין נאָענטן קאָנטאַקט מיט דער רע־ליגיע פון זייערע אבות און היטן נאָך אַז ניט קוקנדיק אויף אַלע סכנות, די אַלטע יום־טובים און פאַרבאָטן פונ'ם אידישן קולט. דער מאַראַן — ווי קאַרל געהאַרט האָט עס זייער גוט באַצייכנט (אין'ם בוך "אוריאל אקאָסטאַ'ס וועדק" אמסטער־דאַם 1922) — איז א קאַטוליקער אַז א גלויבן אין א איד אַז וויסן; אָבער דאָך א איד מיט זיין נאָענען וויסן. אויס געוואוינ־הייט זיינען די פּאָרטוגעזישע מאַראַנען ביז די לעצטע יאָרן פאַרבליבן אידן אין דער פאַרבאָרגענהייט און פירן זיך בגנבה לויטן אידישן דין. הונדערט יאָר נאָכ'ן פאַרשוואונדן פון דער אינקוויזיציע, — זי איז אָפּגעשאַפן געוואָרן אין פּאָרטוגאַל אין 1821 — זעט נאָך ניט אויס, כ'זאָל זיך שוין האָבן פאַרענדיקט דער היסטאָ־רישער דועל צווישן די געוויסן־פאַרוואָר־פען און דער פרייהייט פון די קוקלן. דער רעזולט פון טעראָר פון די פאַרגאַנגענע יאָרהונדערטן דריקט נאָך אַלץ אויף די אָנגעשראָקענע נשמות און מען האָט אַז איינדרוק, אז די דאָזיקע גערודפּטע מענ־שען לעבן נאָך אַלץ אונם שאַטן פונ'ם "הייליקן אפים", עגלאַך צו זייערע עלי־טערן, צו יענע פּרעכטיקע און שטומע העלדן, וועלכע האָבן געקעמפט אין משך פון מער פון פיר יאָרהונדערטן און זיינען געשטאָרבן פאַר דער פרייהייט פונ'ם גע־דאַנק.

ערשט איצט הויבן זיי אַן אַרויסווייזן פאַר דער ליכטיקער שיין זייער רעליגיעזע לעבן, וואָס איז ביז איצט געווען פאַר־באָרגן. מ'קאָן בייוואוינען אין פּאָרטוגאַל דעם אמת'ן לעבן אקט פונ'ם חפּוזות לאַנג דויערנדן קאַמף צווישן דעם אינק־ווזיציע און דער פרייהייט פונ'ם געוויסן און אין דער זעלבער צייט אַן אַנהויב פון א נייער אידישער אקטיוויטעט אויפ'ן אויבערשטן האַלב־אינזל, א פאַקט, וואָס איז ביז דער העכסטער מדרגה פול אַנזאַ־נענד און וויכטיק. מיין באַגעגעניש מיט די מאַראַנען פון ליסבאָן האָט מיר פאַר־שאַפט א סך שעה'ן פון טרייסט: די יום־טובים און פאַרבאָטן פונ'ם אידישן קולט. דער מאַראַן — ווי קאַרל געהאַרט האָט עס זייער גוט באַצייכנט (אין'ם בוך "אוריאל אקאָסטאַ'ס וועדק" אמסטער־דאַם 1922) — איז א קאַטוליקער אַז א גלויבן אין א איד אַז וויסן; אָבער דאָך א איד מיט זיין נאָענען וויסן. אויס געוואוינ־הייט זיינען די פּאָרטוגעזישע מאַראַנען ביז די לעצטע יאָרן פאַרבליבן אידן אין דער פאַרבאָרגענהייט און פירן זיך בגנבה לויטן אידישן דין. הונדערט יאָר נאָכ'ן פאַרשוואונדן פון דער אינקוויזיציע, — זי איז אָפּגעשאַפן געוואָרן אין פּאָרטוגאַל אין 1821 — זעט נאָך ניט אויס, כ'זאָל זיך שוין האָבן פאַרענדיקט דער היסטאָ־רישער דועל צווישן די געוויסן־פאַרוואָר־פען און דער פרייהייט פון די קוקלן. דער רעזולט פון טעראָר פון די פאַרגאַנגענע יאָרהונדערטן דריקט נאָך אַלץ אויף די אָנגעשראָקענע נשמות און מען האָט אַן

אויף פרעמדע וועגן

א שפאנערער ראכאן פון די ליידן און קאמף פון דעם אידישן נאנדערער

פון דר. ל. ב—ן

(פארטזעצונג)

ער האט אבער גארניש געזאגט, ער האט נאר אפגעקערט דעם קאפ, און, א מאך געטאן מיט א האנט, האט ער געוואלט אוועקגיין, אבער דאקטאר עפשטיין האט אים אפגעהאלטן פאר אן ארעם.

— מר. עטינבערג — האט ער ארויסגערעדט שטיל — איך בעט אייך מוזיגט מאל אום פארצייאונג . . . גלויבט מיר, איך וועל עס זיך קיינמאל ניט פארגעבן, וואס איך . . . קומט צו מיר אריין . . .

די דאזיקע סצענע האט ארויסגערופן אין זיין נשמה אזא טיפן רחמנות צו עטינבערג'ן, אז ער וואלט איצט מי יודע וואס געטאן, אבי צו באראהיג אים . . . עטינבערג האט גענומען פינטלען מיט די אויגן, און ער האט א כאפע געטאן מיט דער נאז. דאס איז געווען אן איבערגעריסענער און פארשטיקטער קלאנג פון א יאמער, וואס האט זיך געריסן פון זיין נשמה . . .

אין דער דאזיקער צייט האט זיך אין א טיר פון א דערבייאיקער הויז באוויזן דאקטאר רייכמאן. ער איז א ווייל געשטאנען און ער האט אנגעקוקט דעם ערלם. דערזעענדיק דאקטאר עפשטיינען און עטינבערג'ן, איז ער שנעל ארונטערגעלאפען פון די טרעפלאך פון גאניק און ער איז צוגעלאפן צו זיי מיט די ווערטער :

— וואס איז געשען ?

און ווען ער האט דערזעען ווי עטינבערג קוקט אויס אין זיינע מלבושים, האט ער זיך פארוואונדערט.

— וואס איז געשען ? — האט ער ווידער געפרעגט.

— לאפערס זיינען אים באפאלן מיט שניי — האט דאקטאר עפשטיין געענטפערט.

— שטייט ניט אזוי אין דרויסן, מר. עטינבערג — האט דאקטאר רייכמאן זיך צו אים געווענדעט מיט רחמנות אין קול — איר קאנט זיך נאך פארקילן. קומט אריין צו מיר אין הויז.

און ניט ווארטנדיק אויף עטינבערג'ס ענטפער האט ער אים אנגענומען פאר א האנט און מיט גוואלד אים אריינגעשלעפט צו זיך אין הויז.

זיי זיינען אריין אין א בריייטן און שיינעם צימער, דאקטאר עפשטיין איז אויף מיט זיין אריינגעגאנגען.

דאס צימער איז געווען איינפאך מעבילירט. א האלבער רונד שטולן מיט הויכע ווענטלאך, א ווייכע זאפע ביי דער וואנט, א רונדער טיש אין מיטן צימער, אויף וועלכן ס'זיינען געלעגן עטלאכע ענגלישע זשורנאלן; אין די ווינקלאך זיינען געשטאנען שראנקן מיט בי־כער. אויף די ווענט זיינען געהאנגען בילדער, צווישן זיי הערצל'ס א בילד און איין בילד וואס האט פארגעשטעלט די גרופע פון געהאנגענע אנארכיסטן אין שיקאגא. דאס לעצטע איז איבערבלייבן בעקן פון רייכמאן'ס פריערדיקן גלויבן.... אויף דעם דיל איז געלעגן אן אלטער, אויסגעריבענער, טונקעלער קאוויאר.

— טוט אויס דעם ראק, מר. עטינבערג!

— האט דאקטאר רייכמאן צו אים געזאגט.

— ניין, ניין, — האט ער זיך אנגערופן, — איך מוז באלד גיין אהיים.

— אויסמיידנדיק צו קוקן אויף דאקטאר רייכמאן'ען און עפשטיין'ען, און ווישנדיק מיט א טיכל דאס פנים, דעם שטערן און דעם נאקן.

— איר מוזט א ווייל זיך אפרוהן... איר מוזט זיך דערווארימען . . . . ווארום, איך וועל אריינברייגגען אביסל קאניאק.

און ער איז אריסגעלאפן פון דעם צימער.

דאקטאר עפשטיין איז געבליבן אויג אויף אויג מיט עטינבערג'ן. ער האט זיך געפילט שולדיק קעגן אים און דעריבער שטארק אומבאקוועם.

— ווי אזוי זיינען זיי אייך באפאלן ?

— האט ער אריסגערעדט נאך א קורצן שווייגן.

עטינבערג האט נישט געענטפערט, ער האט נאר א זיפץ געטאן און ער האט אפגעקערט דעם קאפ.

דאקטאר עפשטיין האט מער ניט געפריעגט און ער האט אנגעהויבן גיין הין און צוריק איבער'ן צימער.

באלד איז דאקטאר רייכמאן אריינגעקומען מיט א פלעשל קאניאק און מיט א גלעזעלע.

ער האט אנגענאסן דאס גלעזעלע און ער האט געבעטן עטינבערג'ן זיך זעצן.

— איך דאנק אייך, איך דאנק אייך, — האט עטינבערג אריסגערעדט שטיל און מיט א ציטערדיקן קול האט ער געזאגט — איך מוז גיין . . .

— נו, טרינקט אויס מר. עטינבערג... — נו, נו, א דאנק, א דאנק, דאקטאר — האט ער אריסגעמורמלט, נעמענדיק דאס גלעזעלע קאניאק און ציטערנדיק אין גאנצן פון אינערלאכער אויפרעגונג.

און אז ער האט טאויסגעטרונקען, האט ער א ווייל אנגעקוקט דאקטאר רייכמאן מיט אויגן, וואס האבן אויסגעדרייט מיטפע ליידן, און דאן האט ער אריסגעגעדעט שטיל און מיט ווייטאג :

— דאקטאר, זאגט מיר, איך בעט אייך, וואס איז דא ביי אייך פאר א לאנד ? ווארום זיינען דא ד מענשן אזוי שלעכט און פארדארבן ? וואו איז דא ביי אייך די אנשטענדיקייט, דאס געפיל פון מענשלאכקייט ? . . . וואו איז דא אזוי שלעכט מיר חדשים אין לאנד, און די פרויען שטימע האט באלאנגט צו זיין פרוי.

די שטימען האבן געבראכט עטינבערגן צו זיך. ער האט זיך א כאפ געטאן, אויסגעהויבן דעם קאפ און ער האט ארויסגעמורמלט :

— וואס איז עס מיט מיר ? ווי א אידעע . . .

ער האט זיך אויסגעהויבן פון ארט.

— ענטשולדיקט, — האט ער ארויסגערעדט, שייכלענדיק פארשעמט און רחמנות'דיק : — איך האב גארניט געגעסן . . . אין דער היים האב איך קיינמאל ניט געוויינט . . . פערציק יאר אפגעלעבט דארט און ניט געוויינט, אפילו בשעת דעם פאגראם ניט . . . חפצים, אז אמעריקע לערנט אויס וויינען נאך שנעלער ווי די רוסישע פאגראמען . . .

— וואס איז אמעריקע אין דעם שולדיק ? — האט דאקטאר רייכמאן ארויסגערעדט פארטראכט.

עטינבערג האט אים אונטערבראכן :

— מילא, מיר וועלן וועגן דעם מער ניט ריידן . . . . איך וויל אייך עפעס בעטן, דאקטאר . . . מיין ליובא איז קראנק געווארן, וואלט אייך בעטן אז איר זאלט באלד צו אונז צוקומען.

דאקטאר רייכמאן האט אים פארוואונדערט געענטפערט.

— אייער טאכטער איז קראנק ? — זייט ווען ? איך האב זיך ערשט געכטן . . .

— זי איז נעכטן געקומען אהיים, נעפאלן אין היסטעריקע און זי האט א גאנצע נאכט געבראנט . . . . זי איז נעבאך שווארץ געווארן מיין פינעלע, זייט זי איז אין אמעריקע . . . זי איז ניט . . . ניט צו דער ארבעט . . . . און דא נאך האט מען מיר נעכטן באליידיקט ביי דאקטאר עפשטיינען אויף דער וועטשערינקע . . . נו, אלעס צוזאמען — וויפיל דארף אזא איידל קינד ?

ער האט טיף א זיפץ געטאן.

— הם ! — האט דאקטאר רייכמאן ארויסגעמורמלט. ער האט זיך פלוצלונג דערמאנט אז ער האט זי באגעגנט מיט דאקטאר עפשטיינען, גייענדיק אין דושעק אם סטריט מיט אויגן אז מען איז עס אים אויפגעפאלנד געווארן : — שוין זשע? — האט ער א טראכט געטאן, אפילו אויף דאקטאר עפשטיין'ען קאן מען עס גלויבן. א שוואכזינקער מענשעלע, א לייכטזיניקער, ווייסט זעלטן, אויף וואס פאר א וועלט ער איז . . .

— גוט, מר. עטינבערג, איך וועל זיין ביי אייך אין א האלבער שטונדע ארום ! — האט ער אונטערגעבראכן זיינע געדאנקען.

— איך וועל אייך בעטן דאקטאר, — האט עטינבערג זיך ווידער אפגערופן מיט געבעט אין קול — איר זאלט זיי מיר אין דער היים ניט דערציילן, וואס מיט מיר האט היינט פאסירט . . . זיי האבן שוין גענוג יסורים אן דעם אויך . . . איר וועט ביי מיר זיין זיין פריער ווי איך, איר ניין איצט זוכן ארבעט . . . א סוף, אן עק, עס איז מיר איצט עפעס איינגעפאלן, און אזוי וועט עס זיין !

— וואס אייך איצט איינגעפאלן ?

— איך האב געדעכטן פריער צו ליידן אביסל געלט און עפענען א סיגארקיק, איצט אבער, וועל איך מער וועגן דעם ניט טראכטן. איך וועל זיך אויפזוכן ארבעט, אפשפארן עטלאכע דאלאר

— און צוריק אהיים ?

— איר ווילט פארן צו די קאהיים ?

— האט דאקטאר רייכמאן זיך אפגערופן פארטראכט, און ס'איז אים איינפעלן : צי האט עפעס אויך ניט צוטאן מיט דאקטאר עפשטיין'ס פארהעלטעניסע מיט ליובא'ן.

— יא, דאקטאר, איך מוז אנטלויפן פון דאנען וואס גיכער . . . איך פיל, אז איך אליין בין שוין ניט מער איך . . . א שמאטע, א נערוועזע אידענע . . . און וואס איז פון זיי געווארן, פון מיין פרוי? פון מיין ליובעטשקא ?

— אהיים, אהיים ! — האט ער גענענטן ריידן ליידנשאפטלאך — דארט איז שוין שטיל . . . . דארט קאן מען מיך, און דארט וועט מיך גאט העלפן . . . . נו, אדיע, דאקטאר, אדיע ! — האט ער אריינגעכאפט דאקטאר רייכמאנ'ס האנט אין זיינע ביידע און עס גערריקט : — פארגעסט זשע ניט, אדיע.

און גייענדיק צו דער טיר, האט ער באמערקט ווי פון א זייטיקן צימער זיינען ארויס ; א הויכע פרוי מיט צוויי מענער, פון וועלכע איינער, דער עלטערער מיט א בערדל, האט געמאכט מיט ביידע הענט און ער האט גערעדט היציק מיט א הייזערליכן קול.

— אדיע, האט עטינבערג נאך אמאל געזאגט, און ער איז ארויס פון דעם צימער.

(פארזעצונג — טעמ)

קאפ שמערצן

רומאטיזם
נוראלדזשיא
לאמבעגא
נוריטיס

אט האט איר א שנעלע הילף!

איר קאנט ניט אלע מאל זיך פארגינען צו סטאפן אייער ארבעט צוליב א קאפווייטיק, אבער איר קאנט אלע מאל קריגן א הילף פאר אזא ליידן! איינער אדער צוויי אספירין טאבלעטס וועט פארלייכטערן אייער שמערצנדן קאפ צו ווערעיין. פולשטענדיק אומשעדלאך: ווערט רעקאמענדירט פון טויזנטער דאקטוירים. ס'איז א ווירקואמער מיטל קעגן שמערצן, וואס ווערט גענומען פון מיליאנען מענער און פרויען און זיי האבן א פארקילונג, א קאפווייטיק, נוראלדזשיא אדער נוריטיס: מערציינישע באשטעטיקונג. עס נרייסט ניט אן די הארץ, איר ווייסט וואס איר נעמט. אויף יעדער באקס נעפינט זי דאס ווארט (עכטער)

אין רויטן שריפט.

ווערקאס אפטערס, רינגערע וואונדן, עקזעמא און אלע אנדערע הויט קראנקהייטן געהיילט ווייל איר ארבעט לייכטער זעלבסט היים באהאנדלט. עס נוצט מיט אויסגעצייכנטן רעזולטאט פאר א סך יאהרן וואו אלע אנדערע מיטלן פארגעבלאזן האבן ניט אויסגעזוכט. איך קאן אויף אזוינס א.א.ו. מיר דער אפטער האט זיך געגעבערט נאכן ערשטן מען מאך אנווענדן דעם אינסטרומענט. איך קאן אויף אזוינס א.א.ו. ניט אויסדריקן מיין דאנקבארקייט

NURSE DENCKER
610½ Portage Ave.
WINNIPEG

THE TRADERS TRUST COMPANY

אפיציעלע אסיינים, עקזעקיוטארס, אדמיניסטראטארס, פינאנציעלע אגענטן

4טער פלאר, יוניאן טראסט בילדינג — טעלעפאן 26 892

דער דזשין וואס איר וועט פריער אדער שפעטער סערווירן

G&W
הייד פארק
לאנדאן
דריי דזשין

GOODERHAM & WORTS LIMITED
TORONTO.
Canada's Oldest Distillery.

האט געשפילט איר לעצטע ראל אלס וואמפיר צו קרינן א מיטל צום שטארבן

זי האט אזוי לאנג געשפיגן מיט פלאמען וואס האבן פארצערט איר שוועסטער איר פאטער און אירע צוויי ליבהאבער, ביז זי איז אליין פארברענט געווארן

פון ש. ווארעט

....איך וויל מער ניט לעבן אויף דער וועלט, איך וויל רו. זאל דער קינסטלער מיט זיין גרים מאכן מיין פנים אזוי שיין ווי איך בין געווען ביים לעבן, כדי דאס פובליקום זאל מיך קאנען זעען פונקט אזוי שיין ווי עס האט מיך געזעען אויף דער בינע. זעט אז מיינע ליפן זאלן זיין אביסל אפן, אזוי אז מיין פובליקום זאל דענקען אז איך געזענן זיך מיט אים און ליינט אריין אין מיין האנט א רויטע רויז".

דאס דער גרים קינסטלער מיט טרערן אין די אויגן און א ציטערדיקער האנט געמאכט שיין דאס פנים פון מאריא ארקאסקא, די פוילישע טראגיקערן, וועלכע מיט איר וואונדערבארן שפיל האט געפאנגען די הערצער פון מיליאנען מענשן, כדי דער לעצטער וואונש פון דער קינסטלערן וועלכע איז פארגליכן געווארן צו סארא בערנארד און מאראס רוזע, זאל דערפילט ווערן.

דער דאזיקער מאדנער וואונש איז געגעבן געווען דער לעצטער דראמאטישער זשעסט פון דער אקטריסע מיט וועמעס נאמען גאנץ אייראפע האט געקלונגען, ווען דער פארהאנג איז צום לעצטן מאל ארונטערגעפאלן אויף דער בינע פון לעבן, אויף וועלכער זי האט געשפילט די הויפט ראל אין א טראגעדיע, וואס האט געטריבן איר איינענע שוועסטער, איר פאטער און צוויי פון אירע ליבהאבער צו באגיין זעלבסטמארד.

מאריא ארסקא, די טאכטער פון א פוי־לישער וועשעריז, האט 34 יאר געמאכט א סוף צו איר איינענעם לעבן. זי האט דערגרייכט די הייכסטע שטופע פון דער־פאלג אויף דער בינע מיט דער אינטער די קו־ליסן. איר דערפאלג אלס קינסטלערן איז געווען אזא גרויסער, אז מען האט זי אמעריקע צו בערנאר דאון רוזע אין ניט קלענער איז אויך געווען איר דערפאלג אויף דער בינע פון לעבן, וואו זי האט פארמאנט שיינקייט, רייץ, כבוד, געלט, אן א היפנאטישע מאכט איבער מענער פון אלע קלאסן און שיכטן, וועלכע זיינען געווען גרייט צו שטארבן פאר איר.

זי האט געשפילט די ראלע פון א וואמ־פיר אויף דער בינע און הינטער די קולי־סען מיט אזא קראפט, אז יעדער מאל ווען איר נאמען האט זיך באוויזן אויף די פאוסטערס, זיינען אלע פלעצער אויסגע־פארקויפט געווארן. פרויען וועלכע זיינען געווען שענער און רייצנדער פון איר נאר וועלכע האבן ניט פארמאנט די היפנא־טישע קראפט וואס זי האט אויסגעאיבט אויף מענער, האבן זי באוואונדערט און אין דער זעלבער צייט זיך געשראקן פאר איר, מורא האבנדיק אז זי זאל ניט פאנ־גען אין איר נעץ זייערע איינענע מענער.

מאריא האט זיך געשפילט מיט די לעבנס פון די ליבהאבער און אריסטס פון מענער פון לאנד. זי האט זיי אויעגקע־וואדרפן פונקט דאן, ווען זיי זיינען גע־ווען גרייט צו שטארבן פאר אירן א קוש, און אפשטויסנדיק זיי פון זיך אין אזא מאמענט, זיינען זיי געטריבן געווארן צו באגיין זעלבסטמארד. אמוויניקסטנס 2 פון אירע ליבהאבער האבן זיך גענומען דאס לעבן. איר איינענע שוועסטער אין פאר'צער'ט געווארן אין די פלאמען פון ליידנשאפט און איינגליבע וואס די דאזי־קע מערקווירדיקע פרוי האט אויסגע־אטעמט. מאריא האט ביי איר שוועסטער צוגענומען דעם חתן אין וועלכן זי איז געווען שטערבלאך פארליבט. ווען עס האט זיך איר פארגלוסט א שפיל טאג, האט זי מיט איין פארפירערישן בליק צוגערויבט ביי איר שוועסטער דאס טיי־ערסטע וואס זי האט פארמאנט און די אומגליקלאכע איז געבליבן צו זעלבסטמארד. ווען איר פאטער האט זיך דערוואוסט פון דער געשיכטע, האט ער פון גרויס עגמת נפש און שנדע. זיך אריינגעשאסן אין קאפ א קויל די מאר מע איז פון צער געשטארבן פאר דער צייט.

מאריא ארסקא האט זיך אבער ניט גע־רעכנט מיט די אומגליקן וואס זי האט געבראכט אויף איר איינענער פאמיליע און אנדערע, ווייל איר קוסט צו באדן זיך אין יענעם ליידן און צו שפיל זיך מיט מענשלאכע נשמות האט אפגעטויטעט אין איר יערן געפיל פון רחמנות. זי האט געהוליעט און געלאכט, האט חתונה גע־האט מיט דעם גרעסטן אנקיר אין דייטשלאנד און האט זיך געבאדן אין וואוילטאג. פונדעסטוועגן זיינען געווען מאמענטן ווען די געשטאלטן פון איר שוועסטער, איר פאטער און אירע צוויי ליבהאבער האבן געשטוועבט פאר אירע אויגן, אין אזא מאמענט האט זי געגעבען מארפין, כדי זי זאל ניט דארפן ערגערן זיך און פארלירן דורך איר שטארקסטע וואפע — איר רייץ און היפנאטישע קראפט איבער מענער. ביסלאכווייז האט זי זיך אבער צוגעוואוינט צו דעם גע־ברויך פון מארפין און אנדערע שעדלא־כע דראגס ביז וואנעם עס איז געווארן א ליידנשאפט פון וועלכער זי האט זיך ניט געקאנט באפרייען. זי האט עגדלאך גע־מוזט אנקומען אין א סאנאטאריום ניט ווייט פון ווין וואו זי איז געהאלטן געווא־רען א יאר צייט. ווען זי איז פון דעם סאנאטאריום ארויס אלס קורירטע האט זי שוין מער קיין מורא ניט געהאט פאר דער טויטלאכער ליידנשאפט נאך אפילו, אבער אט איצט האט זיך אין איר דער־ביץ ארונטער פון דער בינע.

אייער קאפ וועהטאג קען אייך קאסטען טהייער

פאנגט אן עסען אלל־ברען ביי די ערשטע צייכענס פון פארשטאפונג

זייט פארזיכטיג מיט אפטע קאפשטער צען, געזיכל פון מיידקייט, שלעכטען אטעם און בלאסען אויסזעהן.

ווען איהר ערלויבט עס אנצוהאלטען קען זיך פון פארשטאפונג מיט דער צייט ענט־וויקלען אן ערנסטע קראנקהייט.

וואס איהר דארפט איז א גוטע אפריוינ־גונג. די גיפטיגע שטאפען און אייערע גע־דערמ מוזען באזייטיגט ווערען. קעל־לאגג'ס אלל־ברען איז גאראנטירט דאס צו מהאן — זיכער און פאלקאס. עסט צוויי עסלעפעל טעגליך — אין כראנישע פאלען מיט יעדען מאלצייט.

דאקטוירס רעקאמענדירען קעללאגג'ס אלל־ברען. וויל עס איז אינגאנצען אלל ברען ברייגגט עס פולקאמע רעזולטאטען. פיעל בעסטער ווי דראגס וואס זיי־נען מיוליווייז ברען. פיעל בעסטער ווי דראגס וואס פארטירען א גגווארזנהיים. קעללאגג'ס אלל־ברען העלפט אויך צו באזארגען אייך מיט מינעראלען און ווייטאמינס.

גרייט־צו־עסען מיט מילך אדער קרייעם. מחיה'דיג ווען טען גיט צו פרוכט אדער האניג. גבראכט עס אין קאכען. פאר־שריפטען ווי אזוי צו מאכען מאפינס און וואפלען געפינען זיך אויף'ן פעקעדזש. צו פערקויפען ביי אלע גראסערס אין דעם רוישען און גרינעם פעקעדזש. סערווירט אין דעם אלס אין רעסטאראנטס. נעמאנט פון קעללאגג אין לאנדאן. אנטרייט. קעללאגג'ס אלל־ברען איז בעסטלוס כשר אונטער דער חשגחה פון אגודת הרבנים פון מאראנטא.

Kellogg's
ALL-BRAN

אויסגעבעסערט אין אינהאלט און טעם

וועקט דער מענשלאכער געפיל, זי האט געמאכט א סך הכל פון די צרות און אומ־גליקן וואס זי האט געבראכט אויף דער וועלט און אויף איר איינענער פאמיליע און האט באשלאסן צו באצאלן דער־פאר מיט איר איינענער לעבן.

דאן האט זי געשפילט איר לעצטע ראל אלס וואמפיר. זי איז אוועק צו א באאמאנ־טען דאקטאר און האט מיט אים קאפע־טירט עלאכע שטונדן. נאכאמאנד ביז דער דאקטאר האט פארגעבן דעם פאר־באט צו גיבן איר מארפין, און ער האט איר געגעבן א רעצעפט פאר דעם טויט־לאכן מיטל. זי איז אוועק אין א דראג־סטאר וואו זי האט איינגעהאנדעלט די מארפין און האט זי זיך פארשלאסן אין איר צימער, האט אנגעשריבן איר מערקווירדיקע צוואה און אין אויף איי־ביק ארונטער פון דער בינע.

"זאנאלייט" רופינג

האט איבערצייגט דעם גרעסטן "היט" פון'ס יארהונדערט—
מאכט דאס געקסטע א זאנאלייט רוף
פייער פרואוו — שטורעם פרואוו — קעלט און הייץ פרואוו
ריין און עקאנאמיש
די זיכערסטע — ריינסטע — עקאנאמישסטע רופינג וואס איז ווען דערפונדן געווארן

F. HOFFMAN & CO.
2301 OAK STREET VANCOUVER, B.C.

באשטעלט אייערע

לשנה טובה קארדס

אין

"דאס אידישע וואָרט"

גרעסטער און שענסטער אויסוואל

165 Selkirk Ave. Phone 52 213

הייסע וואסער און געזונט!

איבער גענוג הייסע וואסער איז די הויפט וויכטיקייט פאר'ן געזונט.

אונטער אונזער אפשאנאל גען וואסער באהייצונג רייט ווערט דער קאסט דערוצירט.

טעלעפאנירט 312 842
אדער 314 842

Winnipeg Electric Company

"אייער גאראנטיע פאר גוטער באדינונג".

גען אין עלעקטריק איינריכטונג סטאר

511 Selkirk Ave.

בלוטיקע טעג

ראמאן פון אידישן לעבן אין דער צייט פון די ערשטע יאָרן פון דער וועלט מלחמה

פון י. נאָרמאן

(פארטזעצונג)

— ווייל די רוסן לאזן זיך אזוי לייכט שלאגן, דאס איך פארשפאר מיט זיי יע דע מי. אין דער וועלט הייסט עס, אז איך בין א גרויסער סטראטעגיקער, און נאך א גרעסערער אנגרייפער, און אלע רוסישע נידערלאנעס ווערן צוגעשריבן צו מיר, צו מיין מיליטערישער זשעני. אבער ווי לאנג וועט דער דאזיקער גלויבן אויף דער וועלט אנהאלטן? ווען מאריע לואיזע וועט קו מען קיין בערלין, אדער ערגעץ אין א גייטראלער לאנד, וועט זי דאך דערציילן, אז ווערנר אז עס זיינען אויסגעקומען געווארן די גרויסע שלאכטן, האב איך נאר געגאסן דיין ליבע, און אז ווערנר טויזנטער און צענדליקער טויזנטער דייטשע סאלדאטן זיינען אויסגעקאסטעט גע־ווארן ווי זאנגען אויפ'ן פעלד, האט זיי־ער אויבערקאמאנדיר זיך איבערגעגעבן צו די פארגעבונגס פון א שיינער פרוי, וואס דיינקסטן, וועט די וועלט דאר מאלסט דיינקען? וואס וועט מען דאן זאגן צו די דייטשע זינן?

— אט פארוואס איך טאר ניט דער־לאזן, אז מאריע לואיזע זאל באוויזן צו אנטלויפן, עס וועט זיין אן אומגליק פאר אונז ביידן.

— דאס איז אמת, — האט אויסגע־רופן פאני יאדווינא. וועלכע האט ערשט

וואולקאנייזינג
אויב אין טראבל, רופט אפ פאר אונזער מאטאר סייקל סערוויס
FRANK WATSON
170 MAIN STREET
Dunlop Tire Phone 80 663

איצט פארשטאנען די לאגע און זי איז אויפגעשפרונגען פון דעם דיוואן, — די דייטשע רעגירונג וועט מיר קיינמאל ניט פארציהען וואס איך האב פארפירט איר אויבער קאמאנדיר אין צייט פון דער מלי־מה. איך ווייס ניט אויב זי וועט וואגן צו שטעלן אייך צו א פראצעס, דען איר זייט דאך גראף פאן סאלעם — מיך אבערי וועט זי זיכער שטעלן פאר א קרינג געריכט און פאר'משפט'ן אלס שפי־אנקע, דען איך בין דאך נאר א פאליאטש־קע, א טאכטער פון דעם פאלק, וועלכן די דייטשע רעגירונג האס טאון אונטער־דריקט.

— לאמיר האפן אויף דאס בעסטע, — האט דער אויבער קאמאנדיר געפרובט איצט טרייסטן זיין געליבטע.

— מאריע לואיזע מוז נאכגעיאגט ווע־רען, — האט פאני יאדווינא געערדט נאך אימער אויפגערעגט, — און איבער־הויפט מוזט איר פון אירע הענט אויס־דייטן אייער קינד, וואהרן ווען א פרוי אנטלויפט פון איר מאן איבערלאזנדיק ביי אים דאס קינד, דאן זאגט די וועלט, אז זי איז א שלעכטע מוטער און מסתמא איז זי אויך געווען א שלעכטע ווייב. דער־פאר האט קיינער קיין סימפאטיע מיט אזא פרוי.

— ווען א פרוי אנטלויפט אבער פון איר מאן, מיטנעמענדיק איר קינד, דאן הייסט עס, אז זי איז אנטלאפן פון א גרויזאמן און פאלשן מאן, און דאס איז וואס איך זאג אייך, גראף, איבערהויפט מוז איר אייער קינד צוריק קריגן.

— איך האב ארויסגעשיקט רייטער אויף אלע וועגן, אום זי נאכצוייאגן, — האט דער אויבער קאמאנדיר איר באדר־

מודעה

צוליב די אלע שטאטישע אנגעלעגנהייטן וואס האבן א שייכות צום וועד הרבנים זיי אזעלכער — ווי אויך צוליב יחידים וועלכע ווילן זיך זענדן פרעזענלאך צום וועד הרבנים — וועט דער וועד הרבנים זיצן אלע מאנטאג נ. מ. פון פיר ביז זיבן אין אפיס פון וועד העיר (גרויסע תלמוד תורה).

אין נאמען פון וועד הרבנים,
מיט אכטונג,
ישראל יצחק כהנאוויטש,
ראש הרבנים דפה

האלט אן דעם דאזיקן
ווארימען וועטער מיט אייך
ביז קומענדיקן זומער!

לאזט אייערע פוירנעס
עקזאמענירן פריי
און פארריכט פון

מ. ראסאף

STANDARD SHEET METAL & ROOFING CO.
907½ MAIN ST., PHONE 54 770 RES. PHONE 54 552

אין אלע אנגעלעגנהייטן
פון
פרינטינג
- און -
אדזוערטייזינג
וועندעט זיך צו
דאס
"אידישע וואָרט"
165 Selkirk Ave. Winnipeg, Man.

ברויט
דאס איז גוט

איר וועט הויכשעצן דעם אונטערשייד ווען איר וועט עסן

וואָרקינגמענס בעקערי ברויט

אזוי ווי טויזנטער אנדערע האבן געטאן אין די פילע יאהרן וואס מיר באדינען דאס פובליקום.

מיר מאכן אונזער ברויט און ראלס אונטער די שטרייענ־סטע סאניטארישע צושטאנדן נוצנדיק בלויז די פיינסטע מאטעריאלן.

פריש טאג אין, טאג אויס

פיינער ברויזער כרופקער ברויט און ראלס פון יעדן סארט

פרובירט זיי אויס היינט

Workingmen's Bakery Ltd.

312 STELLA AVE. PHONE 52 910

ס. ראכוטין, אייגנטימער

איקט, — ווארשיינלאך וועט מען זיי כאפן.

— הלואי, — האט פאני יאדווינא זיך געוואונשן; — אבער דאס איז דאס איינ־ציקע, וואס איך וויל אויף זאגן, גראף פאן סאלעם, אז ווען איר וואלט גע־וואוסט ווי אנדערע פארליבטע מאכן זיך לויז פון זייערע ווייבער, און ווען ווארלט ווירקלאך געוואלט לויז ווערן פון איר, — וואלטן מיר איצט די גאנצע צרה ניט געהאט.

טיפע קנייטשן האבן זיך געלייגט אויף דעם שטערן פון דעם דייטשן אויבער־קאמאנדיר.

— וואס מיינסטו דערמיט, יאדווינא?

— האט ער געפרעגט, — לויז ווערן פון מאריע לואיזע'ן? איך וואלט עס גערן געטאן; דען זי האט שוין מיר לאנג דער־עסן; אבער פארוואס האסטו מיר עס פריער ניט געזאגט, יאדווינא? — און ווי אזוי זאל איך עס טאן?

— הם . . . — האט די שיינע פאַ־ליאטשקע געענטפערט און אירע אויגן האָ בען אויפגעבליצט, — איך האב גערייניקט אז א מאן דארף בעסער וויסן וואס ער האט צו טאן; א מאן דארף ניט זיין הילפלאז; אבער איר אלס אריסטאקראט, דארפט איר דאך וויסן, דאס אז עס פאסירט זייער אפט אז די גרויסע ארי־סטקראטן ווען זיי ווילן פטור ווערן פון זייער פרוי און ווילן דערביי אויסמיידן א סקאנדאל, גיסט ער אריין אין איר קאפע, אדער אפילו אין איר פארפיום אייניקע טראפפן פון א געוויסער פליסיקייט און די זאך איז געענדיקט.

— דו מיינסט אז איך האב איר גע־דארפט געבן גיפט? — האט גראף פאן סאלעם איבערגעפרעגט, — דו ביזט אפ־שר געווען יאדווינא, אבער דאס וואלט מיר געווען שווער, זייער שווער.

— וואלט איר דאך אבער פארשפארט די אלע זאכן, וואס איר האט איצט, — האט די פאליאטשקע אים איצט אויפגע־העצט; — אין א סעקונדע וואלט איר געווען א פרייער מאן, און וואס איז היינט? איך זאג אייך, גראף, אז א יאר איז דער מאן, וועלכער האלט זיך מיט א ווייב, וועלכע ער האסט. ער דארף זיך פון איר באלד שיידן, און אויב ער קאן זיך פון איר ניט שיידן אן א סקאנדאל, דאן זאל ער זיך באפרייען פון איר ווי ער קאן. א מאן דארף ניט ליבן דאס, וואס ער קאן ניט ליבן.

גראף פאן סאלעם האט אראפגעלאזן דעם קאפ און האט געשווינגן. עס איז גע־וועזן קלאר, אז ווי פארבלענדעט ער איז אין דער שיינער טייוולשער פרוי, קאן ער דאך ניט צולאזן צו זיך דעם געדאנק ווי אזוי א מאן קאן זיך באשליסן צו פארגיסטן זיין ווייב.

— איך זאג דאס אייך גראף, — האט די שיינע שלאנג פארטגעזעצט, אנטקעגן דעם וואס עס קאן נאר פאר אייך נויטיק זיין. עס איז דאך זייער מעגלאך, אז אייערע רייטער וועלן אניאגן מאריע לו־איזע'ן און איר ברייננען צוריק אהער, טא זאלט איר ניט זיין קיין נאר, נאר א ביסל מוט. עס פארשטייט זיך, אז דאס וועט זיין פאר מיר דער בעסטער באר־ווייז, אז איר ליבט מיך. פאר א ווייב און פאר א געליבטער, פארשטייט איר דאך אלץ איז ניטא קיין פלאץ אין איין הויז, און אויב איר ליבט מיך, מוזט איר זיך באפרייען פון מאריע לואיזע'ן.

— יאדווינא, וואס רעדסטו? דו צוויי־פעלסט אויב איך ליב דיך? — האט דער פארנארשער אויבער־קאמאנדיר אויס־גערופן און ער האט מיט א שטורם א כאפ געטאן די שיינע פרוי אין זיינע ארעמס, — צי ווייסטו דען ניט, אז איך בין באַ־רייט צו טאן פאר דיר אלעס, אלעס!

און די שיינע פרוי האט אים מיט א שמייכל אויף אירע ליפן א קוש געטאן און האט זיין קאפ אוועקגעלייגט אויף איר בוזעם.

לאנג איז עס געבליבן שטיל אין דעם צימער וואו עס זיינען געזעסן די צוויי פארברעכער, דאן האט פאני יאדווינא די ערשטע ארויסגערעדט:

— וועט איר עס טאן?

— יא, איך וועל עס טאן, — האט ער געענטפערט.

— — — — — — — — — — — —
— — — — — — — — — — — —
— — — — — — — — — — — —

אויפ'ן דריטן טאג, ווען גראף פאן סאַ־לעם איז גראדע געזעסן מיט זיי געליב־טער און האבן געגעסן מיטאג, האט דער אדזיטאנט געמאלדן, דאס דער אפיצער, וועלכער האט אנגעפירט די יאגד נאך דער גרעפין, וויל ריידן מיט אים.

— פיר אים שוין אריין! — האט גראף פאן סאלעם באפוילן.

(פארטזעצונג קומט)

היינט אויף דער ראדיא

CKY
ווייניפעג
3.00—מוזיק.
8.00—סי. ען. אר. טראנסקאנטינענטאל נעטווארק פראגראם פון טאראנטא.

CJRW 499.7
פלעמינג.
5.40—מוזיק.
6.15—אנקל פיטער.
8.30—מוזיק.

CJGX 650
יארקטאן
7.15—פארמערס פריידי ראדיא שעה.

KDKA 980
6.00—פיטסבורג. מוזיקאל. פראגראם.

WDAF 610
7.00—קענזא ססיטי. עווערעדי שטונדע.
7.30—קענזאס סיטי. פראגראם.

WENR 870
8.00—שיקאגא. היים־קריין מוזיק.

WTAM 1070
8:30—קליוולאנד. אר. קיי. א. שטונדע.

WLW 700
9.00—סינסינאטי. פיטשור.

WGN 720
8.30—שיקאגא. ארקעסטער.

WMAQ 670
10.00—שיקאגא. טאנץ מוזיק.

WLW 700
11.00—סינסינאטי. מעלאדיעס.

NEW PALACE THEATRE
היינט און מארגן
"אזעלכע מענער זיינען געפערלאך"
רייזנדיקע קאמעדיע — פאקס נייעס און פיטשורעטס

אין פעלעם טעאטער

איינע פון די שפאנענדסטע און אינטע־רעסאנטסטע בילדער ווערט היינט געוויזן אין פעלעם טעאטער, וואס איז זיכער ווערט געזען צו ווערן. דער נאמען פונם בילד איז "אזעלכע מענער זיינען געפער־לאך". א דורכאויס ריידנדיק בילד, מיט דעם באריטמט מואווי סטאר, ווארנער באקסטער, אין דער הויפט ראל. עס ווערט אויך געוויזן א דורכאויס ריידנדיקע קאָ־מעדיע, פאקס נייעס און פיטשורעטס.

סלאוועקלעמפנער ע"ה
מיר דריקן אויס אונזער טיפ־סטען מיטגעפיל אויף דעם פרי־צייטיקן טויט פון אונזער פריינ־דין סלאוועקלעמפנער ע"ה. מיר ווינשן דער גאנצער פאמיליע גע־טרייסט צו ווערן און מער פון קיין צער ניט וויסן.
מר. און מרס. ראטנער

יחמיאל מאלטשינסקי ע"ה
(רעדזשיינע)
מיר דריקן אויס אונזער טיפ־סטען מיטגעפיל צו דער אלמנה און יתומים אויף דעם פארלוסט פון זייער ליבן מאן און פאטער, אין זיינע בליענדיקע יאהרן. מיר ווינשן זיי געטרייסט צו ווערן און מער פון קיין צער ניט וויסן.
מר. און מרס. נעפ
און פאמיליע
904 מאינטאבא עווענוי

שפאָרט אייער קוילן ביל
אין שטעלט אפ די ווינטן דורך האבן אייערע טירן און פענסטער צוגעפאסט מיט די

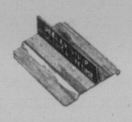

אימפּרוּוּוד מעטאל
וועטער סטריפס
געמאכט אין ווייניפעג זינט 1906.
אפשאצונגען פריי
J. F. DEELEY
1086 MAIN ST. PHONE 56 451

INCOME TAX SERVICE
AUDITS, FINANCIAL REPORTS
INVESTIGATIONS
בוקקיפינג סערוויס
ס. א. פארטיגאל
— מיט —
דזשא. לום און קאמפאני
Chartered Accountants, Auditors
204 עיזעניו בלאק, טעלעפאן 23 942
רעזידענס פאן 24 524

זעט אונזערע נייע ספרינג סחורות
א גרויסער אויסוואל פון וואס אויסצוקלייבן
Dominion Furniture Co., Limited
499 NOTRE DAME AVENUE
PHONES: 86 195 — 87 873

וואנצן און קאקראוטשעס
פארניכטעט. ארבעט גארענטירט
CHARLES RIESS & CO.
376 Colony St. Phone 33 529

קלאסיפייד סעקשען — Classified Section

ספעציעלע פרייזן פאר אדווערטייזינג אין דער קלאסיפיצירטער אפטיילונג:

איין מאל, 5 ס. פער "אייט לייז"		פאר 3 מאנאטן,	$2.15 "
פאר א וואך, 20 ס.	"	פאר 6 מאנאטן,	$4.00 "
פאר א מאנאט, 75 ס.	"	פאר 1 יאר,	$7.50 "

:: צו פארקויפן ::
FOR SALE

7 רום הויז, פולי מאדערן, אוק פיניש־נג, פרענטש טירן, גרויסע ליכטיקע צימערן, אין מאלעדוש עווענוי, ניט ווייט פון מיין סטריט. פריין $4.000. א גרויסע מציאה.

סוויטס צו פארראנטן

באלפוריא אפארטמענטס, קאטידראל עווענוי.

גלאב אפארטמענטס, סט. דזשאנס עוו. און מיין סטריט.

נאבעל אפארטמענטס, אלפרעד עווע.. איסט אף מיין סטריט.

רענפריו אפארטמענטס, מאונטען עוו.. קאר. פאווערס.

קארמאן אפארטמענטס, בארוס עווע. דיימאנד בלאק, סעלקירק עווענוי.

מאניטאבא קרט., 337 מאניטאבא עוו. דער גרעסטער אויסוואל פון סוויטס אין דער גאנצער עד.

אינשורענס פאר אלערליי צוועקן. געלט צו לייען אויף 6½ פראצענט.

Sheps Agencies Limited.
804 מיין סטריט
טעלעפאנס 761 55 און 807 53

פריטשארד עווענוי. לעבן מיין סטריט. 6 רום סעמי מאדערן הויז מיט א גא־ראדזש מיט שנעל פארקויפס ווערן. פריין $2.000.

5 רום מאדערן באטעדזש מיט גוטן גא־ראדזש אויף אבערדין עווע., ניי דעקא־רירט, אין ערשט קלאסיקן צושטאנד. פריין $2.800.

אסיניבאין עווע., א 12 רום הויז, אויף איינעם פון די שענסטע לאטס אין שטאט. דאס געפאסט איבער דרייסיק טויזנט דא־לאר צו בויען. אן אידעאלע היים פאר א גרויסער פאמיליע און א גוטער אינוועסט־מענט פאר דעם אויסערגעוויינלאכן פריין פון $12.500.

אויב איר ווילט א הויז, זעט

ח. פערלמאן און נ. זעלטשען
MUTUAL AGENCIES
96 Main Street Phone 51 000

גלענוואוד קרעסענט

א פראכטפול שיינע פאליר בריק הויז פון 6 רומס, דריי בעדרומס, באהייצטע פאן רום און סליפינג באלקאני, אנטקעגן דר־ווער. אוק פלארס און פיניש דאנסטערס און מייפל אויבן. אלצדינג זיך אין ערשט־קלאסיקן צושטאנד. מען דארף ניט אויס־געבן אויף דעם קיין אין דאלאר. גוטע הייסע וואסער באהייצונג סיסטעם און זייר־ער מעסיק געפרייזט. דאס איז בלויז איינע פון די פיינע הויך־קלאסיקע היימען וואס מיר האבן צו פארקויפן. פארז פריין אין טערמינען רופט אפ

MR. LAWRIE, OF
J. J. SWANSON & CO. LTD.
601 Paris Bldg., Phone 26 349
or Evgs. 503-007

:: צו פארראנטן ::
FOR RENT

באלטיק אפארטמענטס
מאניטאבא עווע.
צו פארראנטן 3 און 4 רום סוויטס, ניי דעקארירט. סקרינד באלקאנים. מעסיקע רענט
זיך ווענדן צום קערטייקער סוויט "די." טעלעפאן 668 56

געפווירנישטע רום צו פארראנטן
זיך ווענדן צו
484 פלארא עווענוי

צו פארראנטן א 6 רום הויז. וועט זיך אפ־לייזיקן דעם 10טן סעפטעמבער. זיך ווענ־דען צו מיים פעטערסאן, 465 פלארא עווע. איינער אדער צוויי רום סוויט צו פאר־רענטן. יעלע באקוועמלאכקייטן. פאסיק פאר א יונג פארל. זיך ווענדן אין 496 אבערדין עווענוי.

צו פארראנטן א פלעט אין א ווערהויז, זיך ווענדן אין 24 דערבי סטריט, טעלע־פאן 57 371.

צו פארראנטן 2 רומס מיט א קיטשן, שיין דעקארירט, מיט אלע באקוועמלאכקייטן. הייסע וואסער צו יעדער צייט. זיך ווענדן 400 מאונטין עווע. טעלעפאן 56 815.

מרס. א. קאופמאן
ווייניפעג ביטש
באדר און רום, בעסטע, בא'טעמ'טע מאב־לים, בעסטע באדינונג און באהאנדלונג — נאכמיטאג טיי מיט היימישע געבעקס. דער אדרעס אין: 3 איש סטריט, טעלע־פאנירט 51 746.

צו סובלעטן א דריי רום סוויט, ווייליק צו רעדוציון דעם פריין פון רענט. טעלעפאַ־נירט 55 497.

צו פארראנטן 4 און 5 רום סוויטס מיט סקרינד וועראנדעס. ווענדן צו א. זלאבינ־סקי, 401 באראוס עווע., עדגאר קאורט, טעלעפאן 52 353.

ארבעטער פארלאנגט
HELP WANTED

פארלאנגט פאר רעדזשיינער תלמוד תורה א גוטע העבריאישע לערערן, זאל אויך קאנען אנפירן מיט א קינדער־גארטן. זיך ווענדן צום סעקרעטאר פון תלמוד תורה, Hebrew School Building
2060 Halifax Street
REGINA, SASK.

פארלאנגט א באי אין א סטאר, מוז האבן גוטע דערפארונג אין גראסעריס, מוז קא־נען גוט ריידן און שרייבן ענגליש, אויך בוקקיפינג. רעפערענס פארלאנגט. קיין אנדערער זאל עס ניט אפרופן. זיך ווענדן שריפטלאך אין ענגליש צו
H. GORELICK
Souris :: Man.

פארלאנגט א העבריאישן לערער פאר א קאנטרי. זיך נאכפרעגן אין רום 44 איי־קינס בילדינג, טעגלאך פון 2 ביז 5 נ. מ.

:: פערזענלאכעס ::
PERSONAL

טענץ יעדע נאכט אין אונזערע קלאסן מיט ווייניפעג'ס בעסטע טענצער גוטע פארטנער פאר אלעמען קאמפליט קורס, פריוואט לעסאנס $5.00.
PROF. AND MISS SCOTT
200 Portage Ave. Next Lyceum. 88 106

SIMPSON & COMPANY
בייליפס
לייסענסד און באנדער
ד. סימפסאן, מענערזשער
404 McINTYRE BLOCK PH. 88 008

געלט!
אאר אייערע באלדיקע נויטן
$50 ביז $500
צוועלף מאנאטן צו באצאלן עס צוריק.
פינקטלאכע באדיענונג
שטריינג פארטרויליאך
אפן טעגלאך ביז 7.30 נאכמיטאג.
General Loan and Insurance Agency
718 Somerset Block, Winnipeg
Phone 24 789

R. B. ORMISTON
פלאריסט
צוויי סטארס צו אייער באדינונג
96 Osborne St., Phone 42 386
340 Portage Ave., Phone 24 791
בלומען טעלעגראפירט איבעראל

לייף אינשורענס
בעסער צו האבן א פאליסי און ניט דארפן עס, איידער דארפן דאס און ניט האבן..
P. A. TEMPLETON
807 Electric Railway Chambers
Phone 89 688

SERVICE DRUG STORE
מיר האלטן א פילשטענדיקן סטאק פון קרומס, פאדערס, פאטענטירטע מעדיצי־נען און א. וו. מיר קומען נאך פרעסקריפ־שאנס אין מיין דעליווערן צו יעדער צייט. מעיל אדרעס פינקטלאך אויסגעפילט.
מיר דעליווערן
962 Main St. at Selkirk. Phone 55 354

דיינקט!
$5 פאר דעם אדווערטייזמענט!
ברייננט עס אריין צו אונז אין פארלויף פון אוגוסט מאנאט און קריגט $5.00 אר־אונטער פון דע רעגולארן פריין פון יעדן סוט ($25 סוידזשעס אויסגעשלאפן).
SCANLAN & McCOMB
417½ PORTAGE AVENUE

פאנודישאנס פאר מצבות געמאכט און
פארריכט פאר אייער צופרידנהייט
JOHN SCHALER
Phone 5993921

ספעשל אין טרוקענע האלץ
שווערע סלאבס, ½ קארד געשניטן $4.25
פיין, ½ קארד, געשניטן $4.50
פאפליר, ½ קארד, געשניטן $4.00
פ. וואגנער, טעלעפאן 642 56

:: שטעלע פארלאנגט ::
SITUATION WANTED

א שוחט וכודק
האט קבלה פון אלט־קאנטרישע גאונים בעל־תפיה, בעל־קריאה און א. וו. קאן אויך לערנען מיט קינדער העבריאיש און אידיש, זוכט א שטעלע אין קאנט־רי. זיך ווענדן צו
REV. KALIF
2051 Ottawa St., Regina, Sask.

יונגערמאן פארלאנגט א שטעלע אין א קאנטרי דזשענעראל סטאר. האב 2 יאר דערפארונג אין דזשענעראל סטאר ביזנעס. רייד ענגליש. אוקראיניש. גוטע רעפערענס פרעגן דאס איר. ווארט באקס 1001.

גוטע הויזקיפערן זוכט א שטעלע, ווייליק צו ארבעטן פאר וועלכער ניט אין באלוי־נונג. קאן אויך ארבעטן אלס קלערק אין א סטאר אדער אין א האטעל. זיך ווענדן
MRS. S. KERR
Room 7 Chatham Block Phone 2060
Brandon, Man.

זיך פאזישאן, שטאט אדער קאנטרי דזשע־נעראל סטאר. 10 יאר דערפארונג, רייד ענגליש. דייטש, רוטעניש, רוסיש, פוילישׁ. גוטער סטאקקיפער און סיילסמאן. ארבעט נאראנטירט. קאן גאבן לעסאנס אויב נוד־טיק. בעסטע רעפערענס. זיך ווענדן צו דאס אידישע וואָרט באקס 955.

גוט דערפארענער העבריאיש־אידישער לערער, גוטער פעדאגאג און דיסציפ'לינער, לערער פון תלמוד תורה פאר דריי יאר. בעסטע רעפערענס, זוכט א שטעלע אין א גרעסערער אדער קלענערער אידישער קהלה. זיך ווענדן צו דאס אידישע וואָרט. באקס 941.

א פרוי פארלאנגט ארבעט ביי עלטערע מענשן אלס א הויזקיפערן. קאן אויך גוט נייען. זיך ווענדן צו עלא גראנער, 362 פרינטשארד עווע., פון 10 ביז 12 פרי און פון 2 ביז 7 נ. מ.

א חזן זוכט א שטעלע פאר ימים נוראים אדער א גאנץ יאר. זיך ווענדן צו דאס אידישע וואָרט באקס 996.

עס איז בלויז א פראגע
פון מינוטן
אריינצושטעלן אן "ער" אין
"דאס אידישע וואָרט"
אייער טעלעפאן וועט אונז דער־גרייכן אין געציילטע סעקונדן
טעלעפאנירט
52 213
און אייער "ער" וועט דערשיינען אין דער זעלביקער אויסגאבע